

Shahid Bahonar
University of Kerman

Iranian
Accounting Association

The Effects of Financial and Investment Decision-Making Components on Entrepreneurial Intention among Iranian Accounting Students

*Behrooz Badpa**

*Nematollah Shiri***

Abstract

Objective: The key qualities for accounting students in the domains of financial issues and investments are among the requirements of entrepreneurship. Besides, one of the most serious challenges facing Iran's government is to create job opportunities and above all resolve youth unemployment, particularly among higher education students and graduates. Given the limited facilities and capabilities of the government to develop businesses for all, it is of utmost importance to reflect on entrepreneurial activities and plan for them. From this perspective, the present study aimed to investigate the impacts of financial and investment decision-making components on entrepreneurial intention (EI) to start and develop businesses among Iranian accounting students. For this purpose, the effects of financial intelligence, risk-taking, optimism, levels of accounting education, and work experience on accounting students' EI were explored.

Methods: The statistical population in this study consisted of all students enrolled in the associate's, bachelor's, master's, and PhD programs in accounting at Iranian universities and institutions of higher education. In view of the large statistical population and the outbreak of the coronavirus disease 2019 (COVID-19) across Iran, the research questionnaire was initially designed online, via the Avalform software, and its link was then sent to the accounting students via e-mails as well as virtual channels and groups on scientific social networks, such as WhatsApp and Instagram. In this way, simple random sampling was utilized. Upon collecting the data and excluding five incomplete questionnaires, the data from 252 questionnaires were exploited for further analysis. In line with the sample size table developed by Bartlett, Kotrlik, and Higgins (2001), at least 209 questionnaires needed to be completed and analyzed in field studies with unlimited populations. Accordingly, the number of questionnaires in this study met the sample size adequacy, and the results could be generalized to the entire statistical population. The data collection instrument was a standardized questionnaire, consisting of several parts with open- and closed-ended items. To check its validity, the opinions of four entrepreneurship and accounting experts were firstly obtained, and then the reliability of its different scales were measured by the Cronbach's alpha coefficient. As well, the data analysis was fulfilled using the SPSS and SmartPLS software packages. For this purpose, the descriptive and inferential statistics were recruited. With regard to the inferential statistics, the structural equation modeling (viz. the measurement and structural model assessments), and the partial least squares (PLS) as an estimation approach were performed. During the measurement model assessment, the validity, reliability, and fit of the

Journal of Accounting Knowledge, Vol. 13, No. 3, pp. 65-88.

* **Corresponding Author**, Assistant Professor of Accounting, Department of Accounting, Faculty of Literature and Humanities, Ilam University, Ilam, Iran. **Email:** b.badpa@ilam.ac.ir

** Assistant Professor of Accounting, Department of Entrepreneurship and Rural Development, Ilam University, Ilam, Iran. **Email:** n.shiri@ilam.ac.ir

Submitted: 21 September 2021 **Revised:** 28 November 2021 **Accepted:** 18 December 2021 **Published:** 18 October 2022

Publisher: Faculty of Management & Economics, Shahid Bahonar University of Kerman.

DOI: 10.22103/jak.2021.18257.3578

©The Authors.

Abstract

measurement model for the latent variables in the study were calculated. As well, the research hypotheses were tested by the proposed model through the structural model assessment.

Results: The study results demonstrated that financial intelligence had a significant positive effect on EI among Iranian accounting students at the 99% confidence interval (CI). Therefore, it was acknowledged that the students' intention to start and develop entrepreneurial activities and establish businesses could boost alongside the growth in their financial intelligence. Additionally, the findings revealed that risk-taking had a significant positive impact on EI. In other words, the accounting students' EI toward self-employment and investment for starting and developing entrepreneurial businesses could multiply as their level of risk-taking amplified. Even though optimism as one of the main personal characteristics could influence entrepreneurship, and act as a driving force in entrepreneurial activities and investment to launch new and high-risk businesses, the results of the present study demonstrated that optimism did not have a significant effect on EI among the accounting students in Iran. In fact, optimism failed to predict the variations in their EI, due to the nature of accounting as a field of study and its working conditions in this country. Human capital could similarly play a significant role in strengthening EI in the students to start a business and organizing the relevant resources. In light of this, there is strong evidence that human capital raises the individuals' tendency to undertake entrepreneurial activities. On this point, the study results confirmed that the human capital components, i.e., work experience and the level of accounting education could have a significant positive effect on the students' EI. Put it plainly, the Iranian accounting students' decisions could be directed toward self-employment and investment in entrepreneurial activities with the rise in their experience and levels of education.

Conclusion: The study results established that the financial and investment decision-making components, such as financial intelligence, risk-taking, work experience, and level of accounting education could contribute to forming EI among accounting students to start and develop entrepreneurial businesses. Therefore, this study had some theoretical and practical implications for EI in students, especially the accounting ones. Considering the theoretical achievements, no coherent research had been previously conducted to predict accounting students' EI with an emphasis on the financial and investment decision-making components, to the best of the authors' knowledge, so the present study aimed to examine the effects of such components on accounting students' EI to fill the existing gaps. In terms of the practical outcomes, policy-makers, planners, managers, and professors in the higher education system could take advantage of the study results to promote entrepreneurial and self-employment activities among students; for example, they are suggested to establish student entrepreneurship cooperatives, offer comprehensive training and internship courses, and hold entrepreneurship workshops and events to expand students' financial intelligence and risk-taking, boost human capital, and thereby promote EI among them.

Keywords: *Financial Intelligence, Risk-Taking, Optimism, Accounting Education, Experience, Entrepreneurial Intention.*

Paper Type: *Research Paper.*

Citation: Badpa, B., & Shiri, N. (2022). The effects of financial and investment decision-making components on entrepreneurial intention among Iranian accounting students. *Journal of Accounting Knowledge*, 13(3), 65-88 [In Persian].

اثر مؤلفه‌های تصمیم‌گیری مالی و سرمایه‌گذاری بر قصد کارآفرینانه دانشجویان رشته حسابداری ایران

بهروز بادپا*

نعمت‌اله شیری**

چکیده

هدف: توانایی‌های ویژه دانشجویان رشته حسابداری در زمینه مباحث مالی و سرمایه‌گذاری از الزامات کارآفرینی محسوب می‌شود و از طرفی، یکی از مهم‌ترین چالش‌های دولت، اشتغال‌زایی و حل مشکل بیکاری دانشجویان و دانش‌آموختگان آموزش عالی است. هدف اصلی پژوهش حاضر بررسی تأثیر مؤلفه‌های تصمیم‌گیری مالی و سرمایه‌گذاری بر قصد دانشجویان رشته حسابداری برای ایجاد کسب و کار است.

روش: این پژوهش با استفاده از طرح توصیفی-همبستگی و بکارگیری رهیافت مدل‌سازی معادلات ساختاری انجام شد. جامعه آماری پژوهش شامل دانشجویان رشته حسابداری در کل کشور بودند که تعداد ۲۵۲ نفر از آن‌ها با روش نمونه‌گیری تصادفی ساده از طریق پرسشنامه برخط انتخاب گردید. به منظور گردآوری داده‌ها از ابزار پرسش‌نامه برخط و برای آزمون فرضیه‌ها نیز از مدل‌سازی معادلات ساختاری در دو بخش ارزیابی مدل اندازه‌گیری و ارزیابی مدل ساختاری استفاده شد.

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش نشان داد که متغیرهای هوش مالی، ریسک‌پذیری، تجربه کاری و تحصیلات حسابداری تأثیر مثبت و معناداری در سطح معناداری یک درصد (اطمینان ۹۹ درصد) بر قصد کارآفرینانه دانشجویان رشته حسابداری در ایران دارند، اما تأثیر متغیر خوش‌بینی بر قصد کارآفرینانه دانشجویان رشته حسابداری از لحاظ آماری تأیید نشد.

نتیجه‌گیری: با توجه به یافته‌های پژوهش، سیاست‌گذاران، برنامه‌ریزان، مدیران و آموزشگران نظام آموزش عالی می‌توانند با راه‌اندازی تعاونی‌های دانشجویی کارآفرینانه، ارائه دروس کارآموزی و کارروزی و همچنین برگزاری کارگاه‌های آموزشی کارآفرینی در جهت بهبود هوش مالی، ریسک‌پذیری و سرمایه‌انسانی دانشجویان و در نتیجه ارتقای قصد کارآفرینانه دانشجویان رشته حسابداری اقدام کنند.

واژه‌های کلیدی: هوش مالی، ریسک‌پذیری، خوش‌بینی، تحصیلات حسابداری، تجربه، قصد کارآفرینانه.

نوع مقاله: پژوهشی.

استناد: بادپا، بهروز و شیری، نعمت‌اله (۱۴۰۱). اثر مؤلفه‌های تصمیم‌گیری مالی و سرمایه‌گذاری بر قصد کارآفرینانه

دانشجویان رشته حسابداری ایران. *مجله دانش حسابداری*، ۱۳(۳)، ۶۵-۸۸.

مجله دانش حسابداری، دوره سیزدهم، ش ۳، صص. ۶۵-۸۸.

* نویسنده مسئول، استادیار گروه حسابداری، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه ایلام، ایلام، ایران. b.badpa@ilam.ac.ir

** استادیار گروه کارآفرینی و توسعه روستایی، دانشگاه ایلام، ایلام، ایران. n.shiri@ilam.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۹/۳۰ تاریخ بازنگری: ۱۴۰۰/۹/۷ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۹/۲۷ تاریخ انتشار برخط: ۱۴۰۱/۷/۲۶

ناشر: دانشکده مدیریت و اقتصاد، دانشگاه شهید باهنر کرمان.

DOI: 10.22103/jak.2021.18257.3578

©The Authors.

مقدمه

اشتغال جوانان بویژه دانش‌آموختگان یکی از دغدغه‌های اصلی سیاست‌گذاران و دولت مردان است. دانش‌آموختگان طبق برنامه آموزش رسمی دوره تحصیلی خود را در یک مرکز علمی با موفقیت به پایان رسانده‌اند (شیری و همکاران، ۲۰۲۲). قبلاً دولت اشتغال‌زایی مستقیم را برای حل مشکل بیکاری دانش‌آموختگان در دستور کار قرار داده بود و با تقویت بخش خصوصی، آنان را موظف به جذب دانش‌آموختگان و از این طریق تلاش می‌شد نرخ بیکاری دانش‌آموختگان کاهش پیدا کند. امروزه رویکرد دولت و مؤسسات آموزش عالی تغییر پیدا کرده و به این نتیجه رسیده‌اند دانش‌آموختگان پس از فارغ‌التحصیلی باید خود به دنبال ایجاد کسب و کار جدید باشند (میرزاصفی و همکاران، ۱۳۹۰). از طرفی، تحولات گسترده بین‌المللی ناشی از پیشرفت‌های علمی و فناوری منجر به ضرورت‌ها و نیازهای جدیدی مانند ایجاد شرکت‌های دانش‌بنیان و فعالیت‌های دانش‌محور برای بهبود عملکرد در زمینه‌های صنعتی، تولیدی و خدماتی شده است و برای پاسخ به این نیازها و ایجاد کسب و کار باید از روش‌های جدید، خلاقانه و نوآورانه بهره گرفت. بنابراین، سیاست‌گذاران با کمک اقتصاددانان و سایر کارگزاران به دنبال ارائه الگو برای تقویت کارآفرینی هستند (عبدی و همکاران، ۱۳۹۷).

کارآفرینی و ایجاد کسب و کار جدید، رفتاری ارادی و برنامه‌ریزی شده است و به‌عنوان موتور محرک توسعه اقتصادی به شمار می‌رود (کریمی و همکاران، ۲۰۱۶). قصد کارآفرینانه پیش‌نیاز رفتار کارآفرینانه (ایجاد کسب و کار جدید) در آینده محسوب می‌شود و فرآیندی آگاهانه و ذهنی است که می‌تواند ایده‌ها و اقدامات را به رفتارهای واقعی تبدیل کند (کروس و همکاران، ۲۰۱۹ و وودا و فلورا، ۲۰۱۹). قصد کارآفرینانه نمایش‌دهنده قصد فرد برای شروع یک کسب و کار بوده و یک فرآیند آگاهانه ذهنی است که مقدم بر عمل بوده و تمایل فرد را به سمت شروع یک کسب و کار جدید هدایت می‌کند (فولادی و باغبانی، ۱۳۹۳). با توجه به تنزل شاخص قصد کارآفرینانه در ایران نسبت به گذشته بر اساس گزارش سازمان دیده‌بان جهانی و افزایش نرخ بیکاری جوانان در بسیاری از مناطق جهان، توسعه فعالیت‌های نوآورانه و کارآفرینانه جوانان و دانشجویان به یکی از ضرورت‌ها برای بیشتر دانشگاه‌ها در نقاط مختلف جهان تبدیل شده است. یکی از الزامات کارآفرینی، توانمندی افراد در زمینه مباحث مالی و سرمایه‌گذاری است؛ بر این اساس، دانش‌آموختگانی که قصد ایجاد کسب و کار جدید را دارند، باید دانش و مهارت کافی را داشته باشند و علاوه بر آن، از ویژگی‌های فردی لازم برای کارآفرینی در سطح مطلوب مانند هوش مالی و ریسک‌پذیری برخوردار باشند (شی، ۲۰۱۲). پژوهش‌های زیادی تأثیر قصد کارآفرینانه در ایجاد کسب و کار جدید و اهمیت قابل توجه مباحث مالی در شکل‌گیری قصد کارآفرینانه را بررسی کرده‌اند، اما تا کنون کمتر تأثیر مباحث تصمیم‌گیری مالی و سرمایه‌گذاری بر قصد کارآفرینانه در بین دانشجویان مورد توجه قرار گرفته است (صادقی و همکاران، ۱۳۹۸).

ویژگی‌های فردی تأثیر با اهمیتی بر قصد کارآفرینانه برای سرمایه‌گذاری و ایجاد کسب و کار جدید دارند (فُربس، ۲۰۰۵). شناسایی و معرفی ویژگی‌های فردی مؤثر بر قصد کارآفرینانه می‌تواند مفید باشد. برخی از ویژگی‌های فردی از عوامل اصلی موفقیت و وجه تمایز بین سرمایه‌گذاران خلاق و کارآفرین در مقایسه با افراد غیر کارآفرین به شمار می‌روند

(داس و تنگ^۱، ۱۹۹۷). هوش مالی نقش مؤثری در تصمیمات سرمایه‌گذاران دارد (بینشیان و دهدار، ۱۳۹۷). ریسک هم جزء جدا نشدنی از عملکرد و بازده محسوب می‌شود و بر این اساس، ریسک‌پذیری یکی از عوامل تأثیرگذار بر تصمیمات مالی و سرمایه‌گذاری به شمار می‌رود (چن و همکاران^۲، ۲۰۱۱). کانمن و تیورسکی^۳ (۱۹۷۹) معتقدند سرمایه‌گذاران اغلب در تصمیمات سرمایه‌گذاری خوش‌بین هستند و به همین دلیل، شانس موفقیت آنان در مسایل مالی بیشتر است. همچنین، سطح تحصیلات آنان در زمینه مباحث مالی نقش مؤثری در تصمیمات مالی و سرمایه‌گذاری، پایداری اقتصادی و همچنین پیشرفت اقتصادی جامعه دارد (جراردی و همکاران^۴، ۲۰۱۰). علاوه بر این، آوایس و همکاران^۵ (۲۰۱۶) نیز معتقدند تحصیلات مالی در کنار تجربه افراد در عرصه سرمایه‌گذاری جزء عوامل کلیدی مؤثر بر تصمیمات مالی و سرمایه‌گذاری و همچنین میزان تحمل ریسک افراد سرمایه‌گذار محسوب می‌شود. با توجه به مطالب بیان شده و همچنین رویکرد جدید دولت و مؤسسات آموزش عالی مبتنی بر ایجاد کسب و کار جدید دانشجویان پس از اتمام تحصیلات (میرزاصفی و همکاران، ۱۳۹۰)، در پژوهش حاضر اثر هوش مالی، ریسک‌پذیری و خوش‌بینی بر قصد کارآفرینانه دانشجویان مورد بررسی قرار گرفته است. علاوه بر این، به منظور موفقیت در ایجاد کسب و کار جدید و رغبت افراد برای ورود به این عرصه، ضرورت دارد افراد مجهز به سرمایه انسانی بالا شامل تحصیلات و تجربه باشند (آیورسن و همکاران^۶، ۲۰۰۸). بنابراین، در پژوهش حاضر اثر تحصیلات حسابداری و تجربه بر قصد کارآفرینانه دانشجویان مورد بررسی قرار گرفته است.

یکی از نوآوری‌های پژوهش آن است که ارتباط بین ابعاد سرمایه انسانی و برخی از ویژگی‌های فردی دانشجویان رشته حسابداری با قصد کارآفرینانه آنان بررسی شده است. علاوه بر این، ارتباط شاخص‌های مختلفی که به عنوان ابعاد سرمایه انسانی و ویژگی‌های فردی مؤثر بر فرآیند کارآفرینی دانشجویان مطرح شده است، به طور همزمان مورد بررسی قرار گرفته‌اند. بنابراین، پژوهش حاضر چندبعدی محسوب می‌شود. نکته قابل توجه آن است که ویژگی‌های شخصیتی متعددی می‌توانند بر قصد کارآفرینانه دانشجویان اثرگذار باشند، اما در پژوهش حاضر با توجه به مطالب بیان شده و پژوهش‌های مرتبط، فقط متغیرهایی مورد بررسی قرار گرفته‌اند که در تصمیم‌گیری‌های مالی و سرمایه‌گذاری دانشجویان رشته‌های حسابداری، مدیریت مالی، اقتصاد کاربرد دارند. با توجه به اهمیت موارد ذکر شده، سؤال‌های پژوهش به شرح زیر است:

آیا هوش مالی بر قصد کارآفرینانه دانشجویان رشته حسابداری اثر می‌گذارد؟

آیا ریسک‌پذیری بر قصد کارآفرینانه دانشجویان رشته حسابداری اثر می‌گذارد؟

آیا خوش‌بینی بر قصد کارآفرینانه دانشجویان رشته حسابداری اثر می‌گذارد؟

آیا تحصیلات حسابداری بر قصد کارآفرینانه دانشجویان رشته حسابداری اثر می‌گذارد؟

آیا تجربه بر قصد کارآفرینانه دانشجویان رشته حسابداری اثر می‌گذارد؟

1. Das & Teng
2. Chen., Hope., Li & Wang
3. Kahneman & Tversky

4. Gerardi., Goette & Meier
5. Awais., Laber., Rasheed & Khurshed
6 . Iversen et al.

سازمان‌دهی مقاله در ادامه به این شرح است: ابتدا مبانی نظری، فرضیه‌ها و پیشینه پژوهش مطرح می‌شوند. روش‌شناسی پژوهش پس از پیشینه تجربی مطرح می‌شوند و پس از آن نتایج آماری و یافته‌های پژوهش ارائه می‌شوند؛ در بخش پایانی نیز نتیجه‌گیری و پیشنهاد‌های پژوهش بیان می‌شود.

مبانی نظری پژوهش

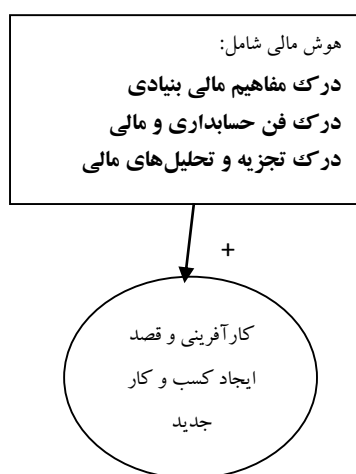
کارآفرینی و ایجاد کسب و کار جدید، فعالیتی مبتنی بر برنامه‌ریزی بوده و موتور محرک توسعه اقتصادی کشور محسوب می‌شود (کریمی و همکاران، ۲۰۱۶). یکی از الزامات کارآفرینی، توانمندی افراد در زمینه تصمیمات مالی و سرمایه‌گذاری است؛ دانش آموختگانی که قصد ایجاد کسب و کار جدید را دارند، باید دانش و مهارت کافی را داشته باشند و علاوه بر آن، از ویژگی‌های فردی لازم برای کارآفرینی در سطح مطلوب برخوردار باشند (شی، ۲۰۱۲). صادقی و همکاران (۱۳۹۸) نیز معتقدند، تصمیم‌گیری‌های مالی و سرمایه‌گذاری بر قصد کارآفرینانه دانشجویان مؤثر است. ممکن است متغیرهای متعددی بر تصمیمات مالی و سرمایه‌گذاری در شرایط زمانی و مکانی مختلف تأثیرگذار باشند. با این وجود، فقط متغیرهایی مورد بحث قرار می‌گیرد که در چارچوب پژوهش حاضر باشند. به بیان دیگر، متغیرهایی مورد بحث قرار می‌گیرند که مبتنی بر قصد و رفتار کارآفرینانه و از الزامات کارآفرینی باشند و بر اساس مستندات پژوهشی نقش مؤثری در بروز رفتار کارآفرینانه دانشجویان داشته باشند. شی (۲۰۱۲) هوش مالی بالا و ریسک‌پذیری افراد کارآفرین را به عنوان ویژگی‌های مؤثر بر تصمیم‌گیری‌های مالی و سرمایه‌گذاری معرفی می‌کند که برای کارآفرینی الزامی هستند. بینشیان و دهدار (۱۳۹۷) معتقدند هوش مالی نقش مؤثری در تصمیمات سرمایه‌گذاران دارد. به اعتقاد چن و همکاران (۲۰۱۱)، ریسک‌پذیری یکی از عوامل تأثیرگذار بر تصمیمات مالی و سرمایه‌گذاری محسوب می‌شود. نائجی و اسفندیاری (۱۳۹۴)، علاوه بر متغیرهای فوق، خوش‌بینی را یکی از ویژگی‌های فردی مهم، مؤثر و محرک برای راه‌اندازی کسب و کار جدید می‌داند. دیویدسون و هانینگ (۲۰۰۳) معتقدند که در نظریات کارآفرینی سرمایه‌انسانی شامل تجربه، دانش و مهارت است. بنابراین، تحصیلات و تجربه افراد به عنوان ابعاد سرمایه‌انسانی بر تصمیمات مالی و سرمایه‌گذاری (الزامات کارآفرینی) اثرگذار هستند. جراردی و همکاران (۲۰۱۰) نیز اعتقاد دارند، سطح تحصیلات افراد در رشته‌های مالی نقش مؤثری در تصمیمات مالی و سرمایه‌گذاری دارد.

اثر هوش مالی بر قصد کار آفرینانه دانشجویان

هوش مالی معیاری برای اندازه‌گیری هوشیاری مالی است و منظور از هوشیاری مالی، آن بخش از هوشیاری ذهنی انسان است که برای حل مشکلات مالی از آن استفاده می‌شود (دارابی و مشایخی، ۱۳۹۵). بنابراین، میزان هوشیاری مالی با اندازه هوش مالی نشان داده می‌شود. وقتی که انسان با شرایط مالی چالش‌برانگیز مواجه می‌شود به شیوه معقول می‌تواند واکنش‌هایی را انجام دهد. در واقع مغز انسان سعی می‌کند طوری به آن رویداد واکنش نشان دهد که منافع بیشتر و پایدارتری ایجاد شود (توریسلی و همکاران^۲، ۲۰۲۱). نکته قابل توجه آن است که مغز انسان در زمان تصمیم‌گیری و در واکنش به هر رویداد مالی تحت تأثیر مسائل مختلفی است و تصمیمی اتخاذ می‌شود که بین مؤلفه‌های متعدد توازن ایجاد کند؛ به طور مثال ریسک‌پذیری، دانش، تجربه و ... بر تصمیم‌گیری فرد منطقی تأثیرگذار هستند. ایجاد کسب و کار جدید

توأم با رویارویی با مشکلات و مسائل مالی است و بر همین اساس، افرادی که قصد کارآفرینی دارند، باید از توانایی لازم برای حل مسائل مالی بهره‌مند باشند (جراردی و همکاران، ۲۰۱۰). همان‌طور که بیان شد، هوش مالی افراد برای حل مشکلات مالی به کار گرفته می‌شود و بر قصد کارآفرینانه و میزان کارآفرینی دانشجویان تأثیر دارد. منظور از کارآفرینی، میزان بهره‌گیری از فرصت‌ها با تلاش و پشتکار بسیار و همراه با پذیرش ریسک مالی، روانی و اجتماعی است (هیسریچ و پیترز، ۲۰۰۲).

کامیل و همکاران^۲ (۲۰۱۴) معتقدند که هوش مالی بر قصد سرمایه‌گذار و مصرف‌کننده تأثیر دارد و این رابطه می‌تواند موجب رفاه مالی افراد شود. علاوه بر این، معتقدند که اندازه‌گیری هوش مالی برای آزمون استعداد فردی نیست و به منظور سنجش مهارت‌های مالی اساسی و کاربرد مفاهیم مالی است (ذاتی نیست) که می‌تواند رفتار مالی و رفاه مالی را شکل دهد. فرضیه اساسی آنان این است که اگر کسی سطح هوش مالی پایینی داشته باشد، ثروت خود را صرف هزینه‌های غیر ضروری می‌کند و سرمایه‌گذاری ضروری را به موقع انجام نمی‌دهد. بسیاری از کسب و کارهای امروزه دارای مخاطرات فراوان هستند و ریسک مالی یکی از ابعاد ریسکی است که متوجه افرادی است که قصد کارآفرینی دارند (عزیزی و حیدری، ۱۴۰۰). بر این اساس، هوش بالای مالی یکی از ویژگی‌های مهم افراد کارآفرین برای موفقیت در ایجاد کسب و کار در هنگام برخورد با مشکلات مالی محسوب می‌شود (برمن و همکاران^۳، ۲۰۰۸). برمن و همکاران (۲۰۰۸) هوش مالی را متشکل از سه نوع مهارت اساسی در نظر گرفتند: اول، درک مفاهیم بنیادی برای ایجاد کسب و کار جدید؛ به‌طور مثال، کارآفرینانی که از هوش مالی مناسب بهره‌مند هستند با صورت وضعیت مالی، صورت سود و زیان و صورت جریان‌های نقدی آشنایی دارند و تفاوت سود و موجودی نقد را درک می‌کنند. دوم، درک فن حسابداری و مالی؛ به‌طور مثال، کارآفرینان باهوش با نحوه برآورد استهلاک دارایی‌های بلندمدت و تخصیص هزینه‌ها آشنایی دارند و می‌توانند قضاوت‌های معقول و برآوردهای منطقی در مورد ارقام صورت‌های مالی انجام دهند. سوم، درک تجزیه و تحلیل‌های مالی؛ به‌طور مثال، کارآفرینان باهوش نسبت‌های مالی مانند بازده دارایی‌ها و بازده سرمایه را درک می‌کنند (شکل ۱).

شکل ۱. مدل اثر هوش مالی بر کارآفرینی (برمن و همکاران، ۲۰۰۸)

1. Hisrich & Peters

2. Kamil., Musa & Sahak

3. Berman., Knight & Case

یکی از نکات حائز اهمیت آن است که هوش مالی یک ویژگی ذاتی نیست و مجموعه‌ای از دانش و مهارت‌های به دست آمده از درک اصول مالی و حسابداری در دنیای کسب و کار را شامل می‌شود که افراد با آموزش می‌توانند آن مهارت‌های مالی را یاد بگیرند و در چهار حوزه قابل بررسی است: ۱- درک مباحث مالی پایه مانند مفهوم موجودی نقد و سود، ۲- درک امور مالی و حسابداری به صورت علمی و فنی مانند انجام ثبت‌های حسابداری بر اساس مفروضات، اصول حسابداری و برآوردهای معقول، ۳- درک تجزیه و تحلیل مباحث مالی مانند نسبت‌های مالی و کارایی و ۴- درک عمیق مسائل مالی مانند تأثیر عوامل اقتصادی، محیطی، انتظارات مشتری و مانند آن بر محیط کسب و کار (پیشیان و دهدار، ۱۳۹۷). بر اساس مطالب بیان شده، هوش مالی یکی از ویژگی‌های فردی است که بر قصد کار آفرینانه دانشجویان رشته حسابداری تأثیر دارد. بر این اساس، دانشجویانی که هوش مالی بالاتری دارند، به احتمال زیاد رغبت بیشتری به ایجاد کسب و کار جدید دارند و قصد کار آفرینانه آن‌ها بیشتر است.

فرضیه اول: هوش مالی بر قصد کار آفرینانه دانشجویان رشته حسابداری تأثیر مثبت دارد.

اثر ریسک‌پذیری بر قصد کار آفرینانه دانشجویان

یکی از ویژگی‌های شخصیتی مؤثر بر فرآیند کار آفرینی، ریسک‌پذیری افراد است (اوتادی و صفری، ۱۳۹۸). کوی و همکاران^۱ (۲۰۱۲) معتقدند ویژگی‌های شخصیتی و روان‌شناختی افراد، آنان را به سوی کار آفرینی سوق می‌دهد و یکی از این ویژگی‌ها تمایل به ریسک‌پذیری آنان است. هامیلتون و هارپر^۲ (۱۹۹۴) نیز معتقدند کار آفرین فردی است که ریسک‌های خاصی را متحمل می‌شود تا از مزایای اختراع و ابداع بهره‌مند شود. ژائو و همکاران^۳ (۲۰۱۰) گرایش به ریسک‌پذیری را به عنوان یکی از ویژگی‌های رفتار کار آفرینانه و یکی از عوامل اثرگذار در مدل رفتار برنامه‌ریزی شده معرفی کردند. بروکهاوس^۴ (۱۹۸۰) معتقد است که ریسک‌پذیری مشخصه اصلی یک کار آفرین برای رسیدن به موفقیت است. بنابراین، افرادی که قصد ایجاد کسب و کار جدید دارند، باید تا حدی ریسک‌پذیر باشند. ریسک، احتمال آن است که یک فعالیت منجر به زیان، پیامد ناخوشایند و یا ناخواسته شود. تقریباً همه تلاش‌های بشری درجاتی از ریسک را شامل می‌شوند. نگرش‌های ریسک‌پذیر، باورها و اعتقاداتی هستند که کار آفرینان نسبت به انجام یک کار در کنار پذیرش خطرات احتمالی آن دارند (باربوسا و همکاران^۵، ۲۰۰۷). مفهوم ریسک‌پذیری برای دانشجویانی که قصد کار آفرینی دارند اهمیت ویژه‌ای دارد، زیرا بسیاری از کسب و کارهای امروزی بدون تحمل ریسک و مدیریت آن موفقیت‌آمیز نخواهند بود و قبل از بلوغ از بین می‌روند. بر همین اساس، نگرش‌های ریسک‌پذیر اهمیت قابل توجهی در میزان موفقیت کار آفرینان دارند (عزیزی و حیدری، ۱۴۰۰). مک کله‌لند^۶ (۱۹۶۱) معتقد است افرادی که تمایل به موفقیت زیاد دارند، آمادگی بیشتری برای پذیرش ریسک دارند. بر همین اساس، وقت، تلاش و اعتبار خود را در معرض ریسک قرار می‌دهند و منابع مالی زیادی را در یک کار پرخطر سرمایه‌گذاری می‌کنند. بنابراین، ضرورت دارد که کار آفرینان به یادگیری مدیریت ریسک و تحمل ابهام برای خود و دیگران بپردازند و شکست خود را به عنوان یک تجربه تلقی کنند (علوی کیا و همکاران، ۱۳۹۴). با توجه به مطالب بیان شده، یکی دیگر از ویژگی‌های فردی که بر قصد کار آفرینانه دانشجویان رشته حسابداری

1 . Koe, Sa'arib, Majidc & Ismail

2 . Hamilton & Harper

3 . Zhao et al.

4 . Brockhaus

5 . Barbosa, Gerhardt & Kickul

6 . McClelland

تأثیر دارد، ریسک‌پذیری است و بنابراین، دانشجویانی که ریسک‌پذیری بیشتری دارند، به احتمال زیاد میل بیشتری به ایجاد کسب و کار جدید دارند و قصد کارآفرینانه آن‌ها بیشتر است.

فرضیه دوم: ریسک‌پذیری بر قصد کارآفرینانه دانشجویان رشته حسابداری تأثیر مثبت دارد.

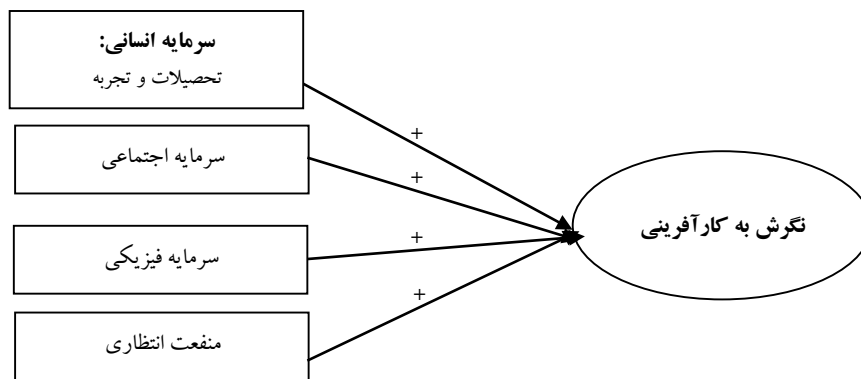
اثر خوش‌بینی بر قصد کارآفرینانه دانشجویان

یکی از ویژگی‌های فردی مهم و مؤثر بر کارآفرینی، خوش‌بینی است که به عنوان یک عامل محرک پشتکار کارآفرینان برای راه‌اندازی کسب و کار جدید عمل می‌کند (نائیچی و اسفندیاری، ۱۳۹۴). افراد خوش‌بین، احتمال وقوع رویدادهای مثبت در آینده را بیشتر از حد واقعی پیش‌بینی می‌کنند (گرین و هیوود^۱، ۲۰۱۱). خوش‌بینی یکی از تعصبات شناختی محسوب می‌شود و کارآفرینان نسبت به دیگران بیشتر در معرض تعصبات شناختی هستند. تعصبات شناختی باعث می‌شود افراد به اطلاعاتی که تأییدکننده دیدگاه آنان مبتنی بر فرضیات اولیه است، بیشتر توجه کنند و اطلاعات منفی و ناهمسو را نادیده بگیرند (میتچل و همکاران^۲، ۲۰۰۲). این دیدگاه که خوش‌بینی یک عامل منفی برای تصمیم‌گیری‌های مالی و سرمایه‌گذاری در کسب و کار جدید است، قابل قبول نیست؛ واقعیت آن است که افراد در زمان تصمیم‌گیری‌های کارآفرینانه با انبوهی از اطلاعات مواجه هستند و بخشی از این اطلاعات موج منفی دریافتی از محیط است که به عنوان عامل بازدارنده فعالیت جدید عمل می‌کند. با این وجود، خوش‌بینی می‌تواند باعث تصمیم‌گیری‌های اشتباهی شود که از تحلیل نادرست شرایط موجود و آتی نشأت می‌گیرد (نائیچی و اسفندیاری، ۱۳۹۴). سیمون و هاگتون^۳ (۲۰۰۳) معتقدند یکی از نشانه‌های خوش‌بینی آن است که درباره نتایج فعالیت‌ها همیشه اظهارنظر مثبت صورت می‌گیرد و فرد خوش‌بین تلاش می‌کند تا سرمایه‌داران، کارکنان و مشتریان را تشویق کند تا از وی حمایت کنند. این نوع چشم‌انداز باعث می‌شود تا افرادی که قصد کارآفرینی دارند، عدم اطمینان را کم‌اهمیت در نظر بگیرند و در نتیجه، ادراک آنان از خطرات سرمایه‌گذاری جدید کاهش یابد. بر این اساس، انتظار می‌رود افرادی که خوش‌بینی مالی بیشتری دارند به احتمال بالاتری به انتظارات مالی خود نرسند (پوری و رایینسون^۴، ۲۰۰۷). با توجه به این که یکی از اهداف پژوهش حاضر بررسی اثر خوش‌بینی دانشجویان بر قصد کارآفرینانه آنان است، آنچه اهمیت دارد تأثیر خوش‌بینی بر تصمیم به شروع فعالیت جدید است و بر اساس مطالب بیان شده، انتظار می‌رود خوش‌بینی به عنوان یکی از ویژگی‌های فردی و یک تعصب شناختی بر قصد کارآفرینانه دانشجویان تأثیر مثبت داشته باشد. بنابراین، دانشجویانی که نسبت به آینده کسب و کار موردنظر و فرصت‌های آتی خوشبین‌تر هستند، به احتمال زیاد تمایل بیشتری به ایجاد کسب و کار جدید دارند.

فرضیه سوم: خوش‌بینی بر قصد کارآفرینانه دانشجویان رشته حسابداری تأثیر مثبت دارد.

اثر سرمایه انسانی بر قصد کارآفرینانه دانشجویان

عبدی و همکاران (۱۳۹۷) سطح تحصیلات و تجربه را به عنوان ابعاد سرمایه انسانی معرفی کردند و در مدل پیشنهادی خود سرمایه انسانی، سرمایه اجتماعی، سرمایه فیزیکی و منفعت‌انتظاری را به عنوان عوامل مؤثر بر نگرش به کارآفرینی و قصد توسعه کارآفرینی معرفی کردند (شکل ۲).

شکل ۲. مدل تلخیص‌شده عوامل مؤثر بر توسعه سطح کارآفرینی (عبدی و همکاران (۱۳۹۷))

اثر تحصیلات حسابداری بر قصد کار آفرینانه دانشجویان

در عرصه کارآفرینی چهار نوع سرمایه شامل سرمایه اقتصادی، سرمایه اجتماعی، سرمایه انسانی و سرمایه فرهنگی مطرح است (فیرکین^۱، ۲۰۰۱). عبدی و همکاران (۱۳۹۷) سطح تحصیلات را به عنوان یک شاخص برای متغیر سرمایه انسانی معرفی کردند. آنان معتقدند که سرمایه انسانی به توانایی‌های افراد گفته می‌شود و در کنار سرمایه اجتماعی یعنی ارتباطات میان افراد نقش قابل توجهی در موفقیت کارآفرینان دارد. بکر^۲ (۱۹۶۴) سرمایه انسانی را مهارت و دانشی می‌داند که از طریق تجربه مدرسه، آموزش ضمن خدمت و سایر اشکال تجربه کسب می‌شود. کلمن^۳ (۱۹۸۸) سرمایه انسانی را به آن بخش از مهارت و دانش افراد پیوند می‌دهد که موجب بهبود وضعیت اقتصادی افراد می‌شود. آیورسن و همکاران (۲۰۰۸) معتقدند که کارآفرینان مجهز به سرمایه انسانی، می‌توانند در کشف و ارزیابی فرصت‌های کسب و کار کارآمد باشند. هونینگ^۴ (۲۰۰۱) معتقد است کسب و کار امروزه مبتنی بر فعالیت‌های دانش‌محور است و به همین دلیل میزان تحصیلات و دانش افراد به عنوان شاخص‌های سرمایه انسانی نقش مؤثری در فرآیند کارآفرینی دارند. رستگار و همکاران (۱۳۹۷) در مدل پیشنهادی خود سرمایه انسانی و سرمایه اجتماعی را به عنوان متغیرهای اثرگذار بر قصد کارآفرینانه معرفی کردند و معتقدند سرمایه انسانی شامل دو بعد مهارت و دانش است. تحصیلات پیشین به علت افزایش آگاهی افراد و درک درستی که از کسب و کار ایجاد می‌کند بر قصد کارآفرینی و موفقیت کارآفرینان تأثیر مثبت دارد. در واقع، برخورداری از دانش لازم برای ایجاد کسب و کار پس از پایان تحصیلات باعث می‌شود افراد درک واقع بینانه‌ای از فعالیت‌های کارآفرینی داشته باشند و این موضوع بر قصد آنان برای ایجاد کسب و کار جدید تأثیر مثبت دارد (لینان و چن^۵، ۲۰۰۹). متأسفانه ارائه مهارت‌ها بر اساس برنامه‌های کنونی آموزش حسابداری در مقایسه با اهمیت آن برای دانش‌آموختگان رشته حسابداری از کفایت لازم برخوردار نیست (مجتهدزاده و همکاران، ۱۳۸۹). داهر و همکاران^۶ (۲۰۱۹) مدلی را برای ارتقای سواد حسابداری در شرکت‌های کوچک و متوسط پیشنهاد کردند. به اعتقاد آنان، به منظور بقای مؤسسات در بازار و کسب و کار رقابتی ضرورت دارد کارکنان دانش و مهارت را به صورت آموزش رسمی و غیررسمی دریافت کنند و به همین منظور لازم است مقرراتی برای پیاده‌سازی آموزش غیر رسمی به منظور بهبود عملکرد فردی و سازمانی تدوین شود.

1 . Firkin
2 . Becker
3 . Coleman

4. Honig
5. Liñán & Chen
6. Daher et al.

بنابراین، ضرورت دارد توسعه سازمان و عملکرد کارکنان مورد ارزیابی‌های مستمر قرار گیرد؛ ضمن این که برای آموزش کارکنان در محل کار نیز با استفاده از روش‌های یادگیری انعطاف‌پذیر حمایت‌های لازم صورت گیرد.

ترومبتا^۱ (۲۰۱۶) سواد مالی و حسابداری پایه را به صورت ترکیبی مطرح نمود و بهره‌مندی از سواد مالی و حسابداری کافی را به عنوان یکی از ابعاد ضروری در موفقیت افراد در عرصه کارآفرینی و ایجاد کسب و کار جدید معرفی کرد. بر این اساس، توان ارزیابی فرصت‌های رشد، اندازه‌گیری عملکرد مالی به صورت نقدی و تعهدی (درک حسابداری نقدی و تعهدی)، درک بدهی به عنوان ابزار مالی، مفهوم استهلاک و تفاوت بین سود حسابداری و سود اقتصادی باید در چارچوب پنج سؤال اساسی برای ارزیابی سطح سواد حسابداری و مالی افراد که قصد کارآفرینی دارند، مطرح شود. با توجه به مطالب بیان شده، سطح تحصیلات یکی از شاخص‌های سرمایه انسانی است که بر قصد کارآفرینانه دانشجویان رشته حسابداری تأثیر دارد. بنابراین، دانشجویانی که از سطح تحصیلات بالاتری برخوردار هستند، به احتمال زیاد قصد کارآفرینانه آن‌ها بیشتر است.

فرضیه چهارم: تحصیلات حسابداری بر قصد کارآفرینانه دانشجویان رشته حسابداری تأثیر مثبت دارد.

اثر تجربه بر قصد کارآفرینانه دانشجویان

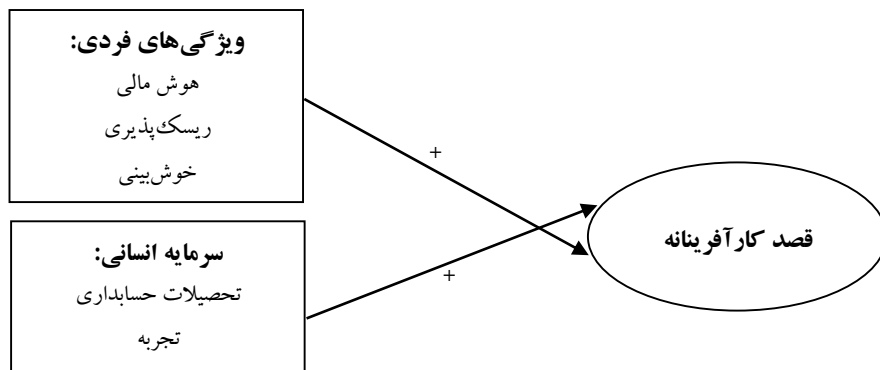
ژائو و سایبرت^۲ (۲۰۰۶) معتقدند که تجربه‌گرایی جزء ویژگی‌های شخصیتی بارز کارآفرینان است و این ویژگی در کارآفرینان بیشتر از مدیران است. **برند استاتر^۳ (۲۰۱۱)** هم نشان داد تجربه بر قصد کارآفرینانه تأثیر مثبت دارد. **عبدی و همکاران (۱۳۹۷)** سطح تجربه را به عنوان یک شاخص برای سرمایه انسانی معرفی کردند و نشان دادند که تجربه بر سطح کارآفرینی تأثیر مثبت دارد. **دیویدسون و هانینگک (۲۰۰۳)** معتقدند که در نظریات کارآفرینی، سرمایه انسانی شامل تجربه، دانش و مهارت است. دانش از طریق آموزش کسب می‌شود، اما تجربه منبعی است که به صورت ناهمگن بین افراد توزیع شده است و این نوع سرمایه یک منبع اساسی و حیاتی برای موفقیت افراد و شرکت‌های کارآفرین محسوب می‌شود. بنابراین، تجربه بر سطح کارآفرینی و قصد کارآفرینانه افراد تأثیر مثبت دارد. **آیورسن و همکاران (۲۰۰۸)** نیز معتقدند تجربه به عنوان شاخصی برای سرمایه انسانی یک عامل مهم در توانایی کارآفرینانه محسوب می‌شوند و کارآفرین با تجربه می‌تواند در کشف و ارزیابی فرصت‌های کسب و کار کارآمد باشد. عوامل متعددی برای ریشه‌یابی عدم موفقیت افراد در عرصه کارآفرینی مطرح شده است و در پژوهش‌های مختلف با توجه به تفاوت‌های محیطی، فرهنگی و ... اولویت‌های این عوامل متفاوت است. با این وجود، یکی از دلایل و ریشه‌های عدم موفقیت افراد در ایجاد کسب و کار جدید نداشتن تجربه کافی است (**طالبی و زارع‌یکتا، ۱۳۸۷**). **لینان و چن (۲۰۰۹)** از زاویه دیگری اهمیت تجربه افراد و اثر آن بر کارآفرینی را مورد بررسی قرار دادند. آنان معتقدند که هر گونه تجربه کاری به ویژه خوداشتغالی بر روی باور افراد برای انجام عمل خاص اثر مثبت دارد و این موضوع باعث خودباوری یا خودکارآمدی افراد می‌شود. در واقع تجربه باعث می‌شود که یک فرد احساس کند که توانایی ایجاد یک کسب و کار را دارد. بر این اساس، سطح تجربه می‌تواند از طریق خودباوری آنان بر قصد و فرآیند کارآفرینانه تأثیر مثبت داشته باشد. با توجه به مطالب مطرح شده، تجربه یکی از

1 . Trombetta

2 . Zhao & Siebert

3 . Brandstatter

شاخص‌های سرمایه‌انسانی است که بر قصد کار آفرینانه دانشجویان رشته حسابداری تأثیر دارد. بنابراین، دانشجویانی که تجربه بیشتری در ایجاد کسب و کار دارند، به احتمال زیاد قصد کار آفرینانه آن‌ها بیشتر است. فرضیه پنجم: تجربه بر قصد کار آفرینانه دانشجویان رشته حسابداری تأثیر مثبت دارد. بر اساس نتایج پژوهش‌هایی که مورد بحث قرار گرفت و ترکیب عوامل مختلف شامل ابعاد سرمایه‌انسانی (تحصیلات و تجربه) و ویژگی‌های شخصیتی دانشجویان شامل هوش مالی، میزان ریسک‌پذیری و خوش‌بینی، مدل مفهومی پژوهش حاضر به شرح زیر پیشنهاد می‌شود و بر اساس آن فرضیه‌های پژوهش مورد آزمون قرار می‌گیرند:

شکل ۳. مدل مفهومی پژوهش

بر اساس مدل مفهومی پیشنهادی فوق، انتظار می‌رود ویژگی‌های فردی دانشجویان بر قصد کار آفرینانه آنان تأثیر مثبت داشته باشد. در واقع، انتظار می‌رود دانشجویان با هوش مالی بالاتر به دلیل توانایی بیشتر در حل مشکلات مالی رغبت بیشتری به ایجاد کسب و کار جدید داشته باشند. علاوه بر این، انتظار می‌رود دانشجویانی که ریسک‌پذیرتر هستند، به دلیل توانایی بیشتر در مواجهه با مشکلات مربوط به ایجاد کسب و کار جدید، رغبت بیشتری به کار آفرینی داشته باشند. همچنین، انتظار می‌رود دانشجویانی که خوش‌بین‌تر هستند، به دلیل کم‌اهمیت دادن به مشکلات مربوط به کار آفرینی، رغبت بیشتری به ایجاد کسب و کار جدید داشته باشند. از طرفی، قصد کار آفرینانه دانشجویان تحت تأثیر ابعاد سرمایه‌انسانی نیز قرار دارد و انتظار می‌رود دانشجویانی که از سطح تحصیلات حسابداری و تجربه بالاتری برخوردار هستند، توانایی بیشتری در ایجاد کسب و کار جدید داشته باشند و بنابراین، رغبت بیشتری به ایجاد کسب و کار جدید پیدا می‌کنند.

پیشینه تجربی پژوهش

در بخش مبانی نظری، به تشریح عوامل فردی و ابعاد انسانی مؤثر بر قصد کار آفرینانه دانشجویان رشته حسابداری پرداخته شد. علاوه بر پژوهش‌های بیان‌شده در بخش مبانی نظری، در این بخش نتایج مطالعات داخلی و خارجی مربوط به پژوهش حاضر بیان می‌شود:

سوراتنو و همکاران^۱ (۲۰۲۱) به این نتیجه رسیدند که سواد اقتصادی دانشجویان بر قصد کار آفرینانه تأثیر مثبت دارد و سواد اقتصادی دانشجویان هم تحت تأثیر آموزش اقتصادی خانواده قرار دارد و هم متأثر از تفکرات گروه همسالان است. نتایج این پژوهش نقش کلیدی سواد اقتصادی را نشان می‌دهد که بر اساس آن، دولت و مؤسسات آموزشی می‌توانند با

ایجاد انگیزه و طرح‌های تشویقی نقش مؤثری در ارتقای قصد کارآفرینی و برنامه‌ریزی دانشجویان برای ایجاد کسب و کار جدید داشته باشند.

مانیر و همکاران^۱ (۲۰۱۹) به این نتیجه رسیدند که در بین دانشجویان چینی، ریسک‌پذیری یکی از ویژگی‌های شخصیتی است که بر رفتار ارادی و برنامه‌ریزی شده آنان برای ایجاد کسب و کار جدید تأثیر معناداری دارد. **مُهد یوسف و همکاران**^۲ (۲۰۱۷) عوامل مؤثر بر موفقیت کارآفرینان در کشور مالزی را بررسی کردند و به این نتیجه رسیدند که تجربه کسب و کار، مهارت‌ها و دانش کارآفرینان و همچنین نگرش فرهنگی به کارآفرینان و دانشگاه‌های کارآفرین در موفقیت افراد برای ایجاد کسب و کار جدید نقش مؤثری دارند. **ترومبتا** (۲۰۱۶) پژوهشی با عنوان «سواد حسابداری و مالی و خوداشتغالی» انجام داد و به این نتیجه رسید سطح سواد مالی در اسپانیا بسیار پایین و بین سطح سواد مالی و حسابداری افراد کارآفرین و دیگران تفاوت بااهمیتی مشاهده نمی‌شود.

وستد و سولسویک^۳ (۲۰۱۵) رابطه بین آموزش کارآفرینی و قصد کارآفرینانه را مورد بررسی قرار دادند و به این نتیجه رسیدند که قصد کارآفرینی در دانشجویان تحصیلات تکمیلی بیشتر است و دانشجویان با ریسک‌پذیری بیشتر قصد کارآفرینانه بالاتری دارند. **گالاسو و سیمکو**^۴ (۲۰۱۱) «بیش‌اعتمادی مدیرعامل (مدیر ارشد اجرایی) و نوآوری» را مورد بررسی قرار دادند و به این نتیجه رسیدند بین اعتماد به نفس بیش از حد و تعداد اختراعات ثبت شده همبستگی مثبت و قوی وجود دارد. علاوه بر این، اعتماد به نفس بیش از حد مدیران ارشد اجرایی بر رویکرد شرکت‌ها نسبت به نوآوری و فناوری جدید تأثیر دارد. **ترولیان**^۵ (۲۰۰۸) «خوش‌بینی، بیش‌اعتمادی و فعالیت‌های کارآفرینانه» را مورد بررسی قرار داد و به این نتیجه رسید که خوش‌بینی و اعتماد به نفس بیش از حد برای تصمیم‌گیری درباره شروع فعالیت‌های کارآفرینانه مفید هستند، اما اعتماد به نفس بیش از حد امکان بروز شکست‌های زیان‌بار را افزایش می‌دهد.

اوتادی و صفری (۱۳۹۸) «تأثیر ویژگی‌های شخصیتی و رفتاری در تبیین قصد کارآفرینانه دانشجویان دانشگاه شاهد» را بررسی کردند و به این نتیجه رسیدند که گرایش به ریسک‌پذیری به‌صورت مستقیم اثر مثبت و معناداری بر قصد کارآفرینانه دانشجویان دارد. **صادقی و همکاران** (۱۳۹۸) «تأثیر ویژگی‌های فردی در حوزه مالی بر قصد کارآفرینانه دانشجویان دانشکده کارآفرینی دانشگاه تهران» را بررسی کردند. نتایج آنان نشان داد ویژگی‌های فردی در حوزه مالی بر قصد کارآفرینانه دانشجویان تأثیر مثبت و معنادار دارد. همچنین خوش‌بینی مالی بر قصد کارآفرینانه دانشجویان تأثیر مثبت و معنادار دارد، اما خودباوری و اعتماد به نفس بیش از حد در حوزه مالی بر قصد کارآفرینانه دانشجویان تأثیر معنادار ندارد. **بینشیان و دهدار** (۱۳۹۷) مدلی را برای بررسی رابطه بین هوش مالی و اثر گرایش‌های رفتاری در تصمیمات سرمایه‌گذاری ارائه کردند. نتایج پژوهش آنان نشان داد رفتار مبتنی بر تجربه بر گرایش‌های رفتاری و گرایش‌های رفتاری بر تصمیمات سرمایه‌گذاری تأثیر دارد. هوش مالی نیز بر تصمیمات سرمایه‌گذاری تأثیر گذار است. **عبدی و همکاران** (۱۳۹۷) به این نتیجه رسیدند سطح تجربه تأثیر مثبت و معنی‌دار و سطح تحصیلات تأثیر منفی و معنی‌دار بر کارآفرینی افراد داشته

1. Munir., Jianfeng & Ramzan

2. Mohd Yusof et al.

3. Westhead & Solesvic

4. Galasso & Simcoe

5. Trevelyan

است. **نائیجی و اسفندیاری (۱۳۹۴)** نشان دادند خوش بینی بر تصمیم به شروع فعالیت‌های نوآورانه تأثیر مستقیم و مثبت دارد.

تندر (۱۳۹۲) عوامل مؤثر بر قصد کار آفرینانه دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت را بررسی کرد و نشان داد که تجربه و دانش به عنوان ویژگی‌های شخصیتی، مهم‌ترین عوامل مؤثر بر قصد کار آفرینانه دانشجویان هستند و خانواده هم به طور غیرمستقیم بر قصد کار آفرینانه تأثیر مثبت دارد. **شیری و همکاران (۱۳۹۲)** در مطالعه‌ای رابطه بین ویژگی‌های روان‌شناختی با قصد کار آفرینانه دانشجویان کشاورزی دانشگاه تهران بررسی کردند. نتایج تحلیل همبستگی در این مطالعه نشان داد ویژگی‌های روان‌شناختی (ریسک‌پذیری، مرکز کنترل درونی، توفیق‌طلبی و تحمل ابهام) رابطه مثبت و معناداری با نیت کار آفرینانه دانشجویان دارند. همچنین، نتایج مدل‌سازی معادلات ساختاری نشان داد ویژگی‌های روان‌شناختی تأثیر مثبت و معناداری بر نیت کار آفرینانه دانشجویان دارند. **یارائی (۱۳۸۳)** برخی از روحیات کار آفرینانه دانشجویان دانشگاه شیراز را مورد بررسی قرار داد و با مدیران صنایع مقایسه کرد. نتایج این پژوهش نشان داد مدیران از انگیزه پیشرفت بالاتری نسبت به دانشجویان برخوردارند، اما ریسک‌پذیری دانشجویان از مدیران صنایع بالاتر است.

روش‌شناسی پژوهش

نوع و طرح پژوهش

پژوهش حاضر از لحاظ ماهیت (پارادایم)، در دسته پژوهش‌های کمی؛ با توجه به هدف، کاربردی؛ و در گردآوری و تحلیل داده‌های، توصیفی-همبستگی است که با استفاده از رویکرد مدل‌سازی معادلات ساختاری انجام شده است. افزون بر این، به لحاظ میزان نظارت و درجه کنترل متغیرها، پژوهش حاضر میدانی است که در یک مقطع زمانی (تابستان ۱۴۰۰) اجرا شده است.

جامعه و نمونه آماری

جامعه آماری در پژوهش حاضر شامل تمام دانشجویان مقاطع کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری رشته حسابداری در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی ایران بودند. نظر به گستردگی جامعه آماری و شرایط وخیم بحران کرونا (کووید ۱۹) در کشور، امکان تکمیل نمونه‌ها به صورت حضوری نبود. از این رو، پرسشنامه پژوهش به صورت الکترونیکی (برخط) در محیط سامانه اول‌فرم^۱ طراحی شد و لینک پرسشنامه از طریق ایمیل و همچنین، کانال‌ها و گروه‌های مجازی در شبکه‌های اجتماعی علمی (نظیر تلگرام، واتس‌آپ، اینستاگرام و ...) برای دانشجویان در تمام دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی ایران ارسال گردید؛ بنابراین، روش نمونه‌گیری از نوع تصادفی ساده بود. با ارسال مستمر لینک برخط پرسشنامه و پیگیری‌های زیاد تعداد ۲۵۷ پرسشنامه تکمیل شد. در بررسی و پالایش اولیه، تعداد ۵ پرسشنامه که دارای اطلاعات ناقص بودند، حذف شدند. در نهایت، داده‌های ۲۵۲ پرسشنامه برای انجام تحلیل‌ها در این مطالعه استفاده شد. نظر به این که بر اساس جدول نمونه‌گیری **بارتلت و همکاران^۲ (۲۰۰۱)** در مطالعات میدانی جوامع نامحدود بایستی حداقل ۲۰۹ عدد پرسشنامه تکمیل و مورد تحلیل قرار گیرد؛ بنابراین، تعداد ۲۵۲ پرسشنامه در پژوهش حاضر کفایت لازم را دارد و می‌توان نتایج آن را به کل جامعه آماری پژوهش تعمیم داد.

ابزار پژوهش

ابزار گردآوری داده‌ها در این پژوهش، پرسشنامه‌ای استاندارد مشتمل بر چند بخش در قالب سؤالات باز و بسته- پاسخ بود. قسمت اول پرسشنامه شامل سؤالاتی برای سنجش جنسیت، سن، تجربه کاری و سطح تحصیلات حسابداری پاسخگویان بود. در این بخش برای سنجش تجربه کاری از پاسخگویان درخواست شد که میزان تجربه کاری خود در زمینه‌های حسابداری و حسابرسی بر حسب سال بیان کنند. افزون بر این، برای سنجش سطح تحصیلات در قالب یک پرسش بسته- پاسخ از دانشجویان درخواست شد که ابتدا مقطع تحصیلی (کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی) خود را مشخص کنند و سپس از آن‌ها خواسته شد که چندمین سال تحصیلی خود را مشخص کنند. شیوه نمره‌دهی به این متغیر از یک (سال اول مقطع کارشناسی) تا ۱۰ (سال چهارم مقطع دکتری) بود. قسمت بعدی پرسشنامه مقیاسی برای سنجش هوش مالی دانشجویان مورد مطالعه بود. در این بخش، پرسشنامه هوش مالی **ایگبوکوه، گسیند و آدوی^۱ (۲۰۱۴)** مبنای کار قرار گرفت. در این مقیاس، تعداد ۲۵ گویه در قالب طیف پنج‌درجه‌ای لیکرت (۱- اصلاً، ۲- به ندرت، ۳- گاهی اوقات، ۴- بیشتر اوقات، ۵- همیشه) برای سنجش هوش مالی استفاده گردید. در نهایت، برای سنجش قصد کارآفرینانه (۶ گویه) از مقیاس **لینان و چن (۲۰۰۹)**؛ و برای ریسک‌پذیری (۵ گویه) و خوش بینی (۶ گویه) از مقیاس **کوئی، سان و بل^۲ (۲۰۲۱)** در قالب طیف پنج‌درجه‌ای لیکرت (۱- خیلی کم، ۲- کم، ۳- متوسط، ۴- زیاد و ۵- خیلی زیاد) استفاده شد. برای سنجش روایی پرسشنامه از نظرات ۴ تن از مخصصان کارآفرینی و حسابداری و برای سنجش پایایی مقیاس‌های مختلف پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ (α) استفاده شد (جدول ۳). با توجه به نتایج ارائه شده در جدول ۳؛ می‌توان گفت پرسشنامه پژوهش از پایایی مناسبی برای انجام این مطالعه برخوردار است.

تحلیل داده‌ها

تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزارهای SPSS نسخه ۲۷ و SmartPLS نسخه ۳ انجام شد. برای این منظور، از آماره‌های توصیفی و استنباطی برای تحلیل داده‌ها استفاده شد. در بخش آمار توصیفی از آماره‌هایی نظیر فراوانی، درصد، میانگین و انحراف معیار، و در بخش آمار استنباطی از تحلیل مدل‌سازی معادلات ساختاری (ارزیابی مدل اندازه‌گیری و ارزیابی مدل ساختاری) و رهیافت تخمین حداقل مربعات جزئی^۳ بهره گرفته شد. در بخش ارزیابی مدل اندازه‌گیری، روایی، پایایی و برازش مدل اندازه‌گیری متغیرهای نهفته پژوهش و در بخش ارزیابی مدل ساختاری، فرضیه‌ها در قالب مدل پیشنهادی پژوهش آزمون شدند.

یافته‌های پژوهش

آمار توصیفی

در جدول (۱) آمار توصیفی متغیرهای پژوهش ارائه شده است. ۲۵۲ دانشجوی حسابداری در این پژوهش مشارکت نمودند که جنسیت ۲۴۸ نفر آنان مشخص است که شامل ۱۰۱ پسر و ۱۴۷ دختر می‌شود. میانگین سن پاسخگویان ۲۶/۱۸ با انحراف معیار ۶/۸۲ سال و میانگین سابقه کار آنان در حوزه حسابداری و حسابرسی ۲/۱۰ با انحراف معیار ۳/۰۹ سال است. همچنین، میزان تحصیلات حسابداری مشارکت‌کنندگان در این پژوهش برابر با ۳/۷۷ با انحراف معیار ۱/۸۷ است.

میانگین قصد کار آفرینانه دانشجویان مورد مطالعه برابر با $3/12$ با انحراف معیار $0/93$ است؛ بنابراین، می‌توان اظهار نمود که مشارکت کنندگان از قصد کار آفرینانه متوسطی برخوردار بودند. میانگین نمره هوش مالی پاسخگویان برابر با $3/77$ با انحراف معیار $0/69$ است؛ بنابراین، می‌توان گفت دانشجویان مورد مطالعه از هوش مالی نزدیک به زیادی (۴) برخوردارند.

جدول ۱. آمار توصیفی و آزمون نرمالیت متغیرهای پژوهش

متغیر	تعداد	میانگین	انحراف معیار	کمینه	بیشینه	مقادیر آزمون	سطح معناداری
مشارکت کنندگان در پژوهش	۲۵۲						
مرد	۱۰۱						
زن	۱۴۷						
بدون پاسخ	۴						
سن	۲۵۲	۲۶/۱۸	۶/۸۲	۱۹	۵۰	۰/۲۲	۰/۰۰۱
تحصیلات حسابداری	۲۵۲	۳/۷۷	۱/۸۷	۱	۱۰	۰/۱۸	۰/۰۰۱
تجربه کاری	۲۵۲	۲/۱۰	۳/۰۹	۰	۱۳	۰/۲۷	۰/۰۰۱
قصد کار آفرینانه	۲۵۲	۳/۱۲	۰/۹۳	۱	۵	۰/۰۶	۰/۰۳۱
هوش مالی	۲۵۲	۳/۷۷	۰/۶۹	۱/۵۰	۵	۰/۰۶	۰/۰۲۰
ریسک‌پذیری	۲۵۲	۳/۰۶	۰/۸۴	۱	۵	۰/۱۱	۰/۰۰۱
خوش‌بینی	۲۵۲	۳/۵۰	۰/۶۶	۱/۲۰	۵	۰/۰۸	۰/۰۰۱

میانگین نمره تمایل به ریسک (ریسک‌پذیری) مشارکت کنندگان برابر با $3/06$ با انحراف معیار $0/84$ است که با توجه به طیف مورد استفاده می‌توان اذعان نمود که پاسخگویان از ریسک‌پذیری متوسطی برخوردارند. در نهایت، مشخص شد که میانگین نمره خوش‌بینی مشارکت کنندگان برابر $3/50$ با انحراف معیار $0/66$ است؛ به گونه‌ای که می‌توان اظهار نمود که دانشجویان مورد مطالعه از خوش‌بینی بالاتر از متوسطی برخوردارند. افزون بر این، نتایج آزمون نرمالیت (کلو موگروف-اسمیرنوف) نشان می‌دهد توزیع داده‌های مربوط به متغیرهای سن، تحصیلات حسابداری، تجربه کاری، قصد کار آفرینانه، هوش مالی، ریسک‌پذیری و خوش‌بینی نرمال نیست؛ بنابراین، بایستی از آزمون‌های مربوط به داده‌های ناپارامتری برای بررسی روابط بین متغیرهای مدل پژوهش استفاده شود. از این رو، در ادامه (بخش آمار استنباطی) از رهیافت حداقل مربعات جزئی با استفاده از نرم‌افزار SmartPLS که به توزیع داده‌های مربوط به متغیرهای پژوهش حساس نیست، برای آزمون فرضیه‌های پژوهش در قالب مدل مفهومی پیشنهادی استفاده شده است.

آمار استنباطی

در این بخش به منظور آزمون فرضیه‌های پژوهش از رویکرد مدل‌سازی معادلات ساختاری در دو بخش ارزیابی مدل اندازه‌گیری و ارزیابی مدل ساختاری بهره گرفته شده است. از این رو، در ادامه ابتدا مدل اندازه‌گیری متغیرهای نهفته پژوهش و سپس مدل ساختاری (مدل مفهومی پیشنهادی) پژوهش آزمون می‌شوند.

ارزیابی مدل اندازه‌گیری

به منظور بررسی برازش، روایی و پایایی مدل اندازه‌گیری متغیرهای نهفته پژوهش از تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد. شاخص‌های نیکویی برازش (جدول ۲)، خلاصه نتایج ارزیابی مدل اندازه‌گیری (جدول ۳) و ضرایب همبستگی و جذر میانگین واریانس استخراج شده (جدول ۴) در ادامه ارائه شده‌اند.

- **برازش مدل:** تاکنون شاخص‌های محدودی برای بررسی نیکویی برازش^۱ مدل در رهیافت حداقل مربعات جزئی معرفی شده است. از جمله این شاخص‌ها می‌توان به مواردی نظیر ریشه میانگین مجذور باقیمانده‌های استاندارد شده^۲ (SRMR)، شاخص برازش هنجار^۳ (NFI) و ریشه میانگین مجذور ماتریس کوواریانس باقیمانده‌ها^۴ (RMS_Theta) اشاره نمود (هایر و همکاران، ۲۰۱۷). چنانچه مقدار شاخص ریشه میانگین مجذور باقیمانده‌های استاندارد شده برای یک مدل کمتر از ۰/۱۰؛ شاخص برازش هنجار بیشتر از ۰/۸۰؛ و شاخص ریشه میانگین مجذور ماتریس کوواریانس باقیمانده‌ها کمتر از ۰/۱۲ باشد، نشان از برازش مناسب مدل پیشنهادی دارد (هایر و همکاران، ۲۰۱۷ و هنسلر و همکاران، ۲۰۱۴). نتایج حاصل از پژوهش نشان داد که شاخص‌های ارزیابی نیکویی برازش مدل اندازه‌گیری متغیرهای نهفته پژوهش از مقدار مناسبی برخوردار بودند (جدول ۲).

جدول ۲. شاخص‌های نیکویی برازش مدل اندازه‌گیری پژوهش

شاخص برازش	ریشه میانگین مجذور باقیمانده‌های استاندارد شده	شاخص برازش هنجار	ریشه میانگین مجذور ماتریس کوواریانس باقیمانده‌ها
مقدار پیشنهاد شده	<0.10	>0.80	≤0.12
مقدار برآورد شده	۰/۰۸۳	۰/۹۲	۰/۱۰

- **پایایی ترکیبی:** بر اساس منابع موجود اگر مقدار پایایی ترکیبی (CR) برابر یا بیشتر از ۰/۷ باشد، نشان‌دهنده پایایی بسیار بالای آن سازه است (هایر و همکاران، ۲۰۱۷). با توجه به نتایج ارائه شده در جدول ۳، مشاهده می‌شود که مقدار CR برای مدل اندازه‌گیری تمام متغیرهای نهفته پژوهش بزرگ‌تر از ۰/۷۰ است؛ بنابراین، مدل اندازه‌گیری متغیرهای نهفته پژوهش، یعنی قصد کارآفرینانه، هوش مالی، ریسک‌پذیری و خوش‌بینی از پایایی مناسبی برخوردار هستند.

- **روایی همگرا:** در یک قاعده سرانگشتی اگر مقدار AVE برابر ۰/۵ یا بیشتر باشد، نشان‌دهنده روایی همگرای مناسب است (هایر و همکاران، ۲۰۱۷). نتایج ارائه شده در جدول ۳، بیانگر این است که میانگین واریانس استخراج شده (AVE) برای مدل اندازه‌گیری تمام متغیرهای نهفته پژوهش بیشتر از ۰/۵۰ بود؛ بنابراین، روایی همگرای مدل اندازه‌گیری تمام متغیرهای نهفته پژوهش، یعنی قصد کارآفرینانه، هوش مالی، ریسک‌پذیری و خوش‌بینی تأیید می‌شود.

جدول ۳. خلاصه نتایج ارزیابی مدل اندازه‌گیری پژوهش

متغیرهای نهفته	تعداد گویه	پایایی ترکیبی	میانگین واریانس استخراج شده	آلفای کرونباخ
قصد کارآفرینانه	۶	۰/۹۰	۰/۶۲	۰/۸۷
هوش مالی	۲۵	۰/۹۱	۰/۵۰	۰/۸۹
ریسک‌پذیری	۵	۰/۸۳	۰/۵۹	۰/۷۳
خوش‌بینی	۶	۰/۸۴	۰/۷۳	۰/۷۰

- **روایی تشخیصی:** بر اساس معیار فورنل و لارکر^۷ (۱۹۸۱) اگر جذر مقدار میانگین واریانس استخراج شده برای هر سازه بزرگ‌تر از همبستگی برآورد شده بین آن سازه با سایر سازه‌های موجود در مدل پژوهش باشد، روایی تشخیصی آن

1. Goodness of Fit

2. Standardized Root Mean Square Residual (SRMR)

3. Normed Fit Index (NFI)

4. Root Mean Squared Residual Covariance Matrix (RMS_Theta)

5. Hair et al.

6. Henseler et al.

7. Fornel & Larcker

متغیر تأیید می‌شود. براساس نتایج ارائه شده در جدول ۴؛ مشاهده می‌شود که جذر میانگین واریانس استخراج شده برای هر یک از سازه‌های مدل پژوهش ($0.71 < AVE < 0.85$) بزرگ‌تر از همبستگی ($0.14 < r < 0.40$) بین سازه‌های مدل پژوهش بود. این نتیجه نشان می‌دهد که مدل اندازه‌گیری تمام متغیرهای نهفته پژوهش از روایی تشخیصی مناسبی برخوردار هستند.

جدول ۴. جذر میانگین واریانس استخراج شده و ضرایب همبستگی

متغیرهای نهفته	۱	۲	۳	۴
۱- خوش‌بینی	۰/۸۵			
۲- ریسک‌پذیری	۰/۲۲	۰/۷۷		
۳- قصد کارآفرینانه	۰/۲۳	۰/۳۸	۰/۷۹	
۴- هوش مالی	۰/۴۰	۰/۱۴	۰/۲۵	۰/۷۱

توجه: اعداد عناصر قطری جدول، جذر میانگین واریانس استخراج شده و عناصر پایین قطر جدول، ضرایب همبستگی بین سازه‌ها هستند.

ارزیابی مدل ساختاری

پس از تأیید مدل اندازه‌گیری متغیرهای نهفته پژوهش با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی، به منظور آزمون فرضیه‌ها در قالب مدل پیشنهادی پژوهش از روش تحلیل مسیر (ارزیابی مدل ساختاری) استفاده شد. مدل ساختاری پژوهش با ضرایب مسیر استاندارد شده (شکل ۴)، مدل ساختاری پژوهش در حالت معناداری (شکل ۵) و خلاصه نتایج ارزیابی مدل ساختاری (جدول ۵) در ادامه ارائه شده‌اند.

بایاس روش مشترک (CMB):^۱ برای بررسی بایاس روش مشترک از آزمون هم‌خطی کاک و لین^۲ (۲۰۱۲) استفاده شد. بر اساس این روش، اگر عامل‌های تورم واریانس (VIFs)^۳ بزرگ‌تر از ۳/۳ باشند، به عنوان نشانه‌ای از هم‌خطی و همچنین به عنوان نشانه‌ای از بایاس روش مشترک در یک مدل هستند. بنابراین، اگر تمام VIFهای حاصل از آزمون هم‌خطی برابر یا کمتر از ۳/۳ باشند، می‌توان مدل را به عنوان آزاد از بایاس روش مشترک در نظر گرفت (کاک، ۲۰۱۵). عامل‌های تورم واریانس (VIFs) در جدول ۵؛ برای تمام متغیرهای پیش‌بین (مستقل) ارائه شده است. نتایج نشان می‌دهد عامل‌های تورم واریانس برای هر کدام از متغیرهای پیش‌بین کمتر از ۳/۳ است. از این رو، می‌توان بایاس روش مشترک را منتفی دانست و اطمینان حاصل کرد نتایج حاصل از ارزیابی مدل پیشنهادی پژوهش تحت تأثیر این سوگیری قرار نمی‌گیرد.

ضریب مسیر (β): نتایج ارائه شده در جدول ۵؛ نشان می‌دهد ضریب مسیر مستقیم تأثیر متغیرهای هوش مالی، ریسک‌پذیری، تجربه کاری و سطح تحصیلات حسابداری بر قصد کارآفرینانه از لحاظ آماری در سطح خطای یک درصد مثبت و معنادار است. این در حالی است که براساس نتایج ارائه شده در جدول ۵؛ اثر متغیر خوش‌بینی بر قصد کارآفرینانه از لحاظ آماری معنادار نیست ($\beta = 0.03, t = 0.55$). از این رو، فرضیه‌های اول، دوم، چهارم و پنجم تأیید و فرضیه سوم رد می‌شود.

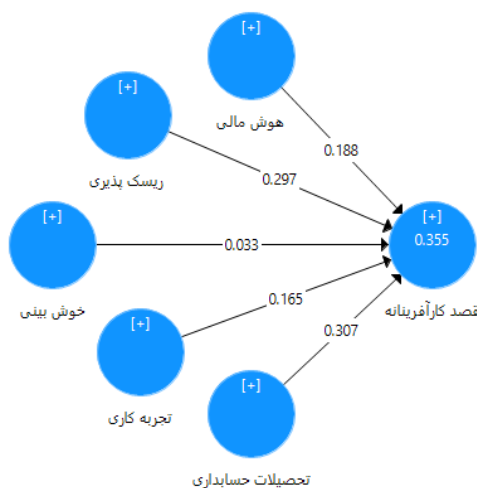
ضریب تبیین (R^2): معیار اساسی برای ارزیابی مدل ساختاری ضریب تبیین (R^2) است. مقادیر R^2 برابر با ۰/۶۷، ۰/۳۳ و ۰/۱۹ در مدل‌های ساختاری با رهیافت حداقل مربعات جزئی (PLS) به ترتیب قابل توجه، متوسط و ضعیف توصیف می‌شوند (چین^۵، ۱۹۹۸). با توجه به شکل (۴) و جدول ۵؛ مشاهده می‌شود که ضریب تبیین متغیر نهفته قصد کارآفرینانه

1. Common Method Bias (CMB)
2. Kock & Lynn
3. Variance Inflation Factors (VIFs)

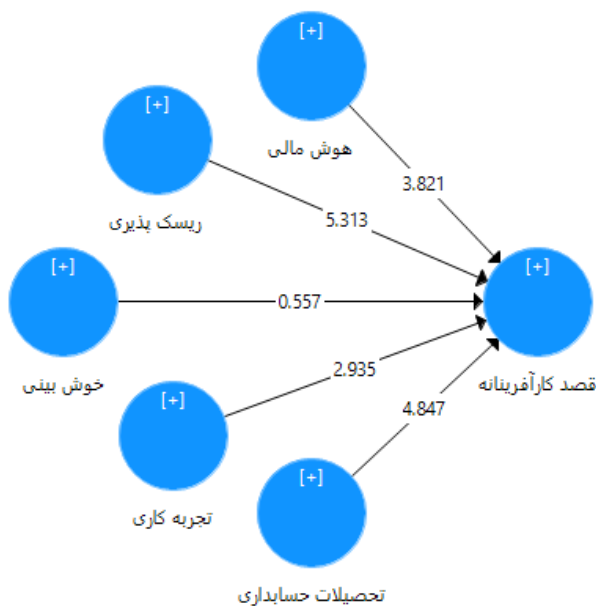
4. Koch
5. Chin

دانشجویان حسابداری حدود ۰/۳۶ است که درصد قابل توجهی است؛ بدین معنی که ۳۶ درصد از تغییرات واریانس متغیر نهفته قصد کارآفرینانه توسط مدل پیشنهادی پژوهش تبیین می‌شود.

ارتباط پیش‌بین (Q²): این معیار که توسط استون^۱ (۱۹۷۴) معرفی شد، قدرت پیش‌بینی مدل را مشخص می‌کند. براساس نظر هنسeler و همکاران^۲ (۲۰۰۹) اگر مقدار Q² یک سازه در محدوده نزدیک به ۰/۰۲ باشد نشان از قدرت پیش‌بینی ضعیف مدل، اگر در محدوده ۰/۱۵ باشد نشان از قدرت پیش‌بینی متوسط مدل و چنانچه از ۰/۳۵ بالاتر باشد نشان از قدرت پیش‌بینی قوی مدل در قبال پیش‌بینی‌کننده‌های آن دارد. مقدار ارتباط پیش‌بین متغیر نهفته قصد کارآفرینانه برابر ۰/۲۸ است (جدول ۵)؛ بنابراین، می‌توان اظهار نمود که مدل پیشنهادی پژوهش از قدرت و توان مناسبی برای پیش‌بینی تغییرات متغیر نهفته قصد کارآفرینانه در دانشجویان رشته‌های حسابداری ایران برخوردار است.

شکل ۴. مدل ساختاری پژوهش با ضرایب مسیر استاندارد شده

شکل ۵. مدل ساختاری پژوهش در حالت معناداری (t-value)

جدول ۵. خلاصه نتایج ارزیابی مدل ساختاری پژوهش

ارتباط	ضریب	عامل تورم	نتیجه فرضیه	ضریب مسیر		متغیر نهفته	
				t	β	برونزا	درونزا
پیش‌بین	تیین	وارانس	عدم رد	۳/۸۲**	۰/۱۹	هوش مالی	قصد کار آفرینانه
		۱/۲۰	عدم رد	۵/۳۱**	۰/۳۰	ریسک‌پذیری	
		۱/۰۷	رد	۰/۵۵	۰/۰۳	خوش‌بینی	
		۱/۲۶	عدم رد	۲/۹۳**	۰/۱۷	تجربه کاری	
		۱/۲۵	عدم رد	۴/۸۴**	۰/۳۱	تحصیلات حسابداری	
۰/۲۸	۰/۳۶	۱/۳۰					

** در سطح یک درصد معنادار است.

بحث و نتیجه‌گیری

یکی از مشکلات اصلی فارغ‌التحصیلان دانشگاه، بیکاری است و یکی از راهبردهای اصلی برای حل مشکل بیکاری و اشتغال دانش‌آموختگان نظام آموزش عالی، ترویج فعالیت‌های کارآفرینانه در بین آنها است. از سوی دیگر، بر اساس نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده (آجزن، ۱۹۹۱)، قصد کارآفرینانه یکی از تبیین‌کننده‌های اصلی رفتار کارآفرینانه است. بر همین اساس، در پژوهش حاضر تأثیر متغیرهای تصمیم‌گیری مالی و سرمایه‌گذاری (هوش مالی، ریسک‌پذیری، خوش‌بینی، تجربه کاری و سطح تحصیلات حسابداری) بر قصد کارآفرینانه مفهوم‌سازی و آزمون شدند. نتایج پژوهش نشان داد که هوش مالی اثر مثبت و معناداری در سطح خطای یک درصد بر قصد کارآفرینانه دانشجویان رشته حسابداری ایران دارد. به بیان دیگر، با اطمینان ۹۹٪ می‌توان اذعان نمود با افزایش میزان هوش مالی دانشجویان حسابداری، قصد آنان برای راه‌اندازی فعالیت‌های کارآفرینی و ایجاد کسب و کار افزایش می‌یابد. این نتیجه با نتایج مطالعه بینشیان و دهدار (۱۳۹۷) که نشان دادند هوش مالی افراد بر تصمیمات سرمایه‌گذاری آنان مؤثر است، هم‌خوانی دارد. بنابراین، بایستی از طریق برنامه‌های آموزش رسمی و غیررسمی در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی کشور در جهت ارتقای هوش مالی دانشجویان اقدام کرد.

تمایل به ریسک‌پذیری یک عامل انگیزشی برای راه‌اندازی کسب و کار است و افراد با توجه به میزان ریسک‌پذیری خود برای راه‌اندازی کسب و کارهای کارآفرینانه اقدام می‌کنند (شی، ۲۰۱۲)، در این راستا، نتایج پژوهش نیز نشان داد که ریسک‌پذیری تأثیر مثبت و معناداری در سطح یک درصد بر قصد کارآفرینانه دارد. به عبارت دیگر، می‌توان با اطمینان ۹۹٪ اظهار نمود با افزایش سطح ریسک‌پذیری دانشجویان رشته حسابداری در ایران، قصد کارآفرینانه آنان برای خوداشتغالی و سرمایه‌گذاری برای راه‌اندازی کسب و کارهای کارآفرینانه افزایش می‌یابد. یافته‌های این بخش از پژوهش با نتایج مطالعات شیری و همکاران (۱۳۹۲)، وستد و سولسویک (۲۰۱۵) و اوتادی و صفری (۱۳۹۸) که نشان دادند متغیر ریسک‌پذیری بر قصد و یا تصمیمات افراد برای راه‌اندازی کسب و کارهای کارآفرینانه تأثیر مثبت و معناداری دارد، مطابقت دارد. از این رو، بایستی از طریق دوره‌های کارآموزی و کارورزی دانشجویان را درگیر کارهای عملی و فعالیت‌های کارآفرینانه کرد تا قدرت ریسک‌پذیری آنان افزایش یابد. در این زمینه یکی از راهبردهای مهم، تأسیس و راه‌اندازی تعاونی‌های دانشجویی در حوزه‌های مختلف صنعتی، کشاورزی و خدماتی در محیط دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی کشور است.

یکی از ویژگی‌های فردی مهم و مؤثر بر کارآفرینی، خوش‌بینی است که به‌عنوان یک عامل محرک و برانگیزاننده در فعالیت‌های کارآفرینانه و سرمایه‌گذاری برای راه‌اندازی کسب و کارهای جدید و مخاطره‌پذیر عمل می‌کند (نائیجی و اسفندیاری، ۱۳۹۴). اما نتایج پژوهش حاضر نشان داد که خوش‌بینی اثر معناداری بر قصد کارآفرینانه دانشجویان رشته حسابداری در ایران ندارد. در واقع، خوش‌بینی نمی‌تواند تغییرات قصد کارآفرینانه دانشجویان حسابداری ایران را پیش‌بینی کند. این یافته با نتایج مطالعات **ترولیان (۲۰۰۸)** مبنی بر تأثیر خوش‌بینی بر تصمیم‌گیری درباره شروع فعالیت‌های کارآفرینانه، **صادقی و همکاران (۱۳۹۸)** مبنی بر تأثیر مثبت و معنادار خوش‌بینی بر قصد کارآفرینانه و **نائیجی و اسفندیاری (۱۳۹۴)** مبنی بر تأثیر مثبت و معنادار خوش‌بینی بر تصمیم به شروع فعالیت‌های کارآفرینانه، سازگاری ندارد. از جمله دلایل عدم تأثیر خوش‌بینی بر قصد کارآفرینانه دانشجویان حسابداری، می‌تواند ماهیت رشته و شرایط کاری آن در ایران باشد. نظر به این که دانشجویان رشته حسابداری بعد از فارغ‌التحصیلی می‌توانند در انواع مختلف شرکت‌ها و کارگاه‌های خصوصی و یا دولتی استخدام شوند؛ بنابراین دانشجویانی که از خوش‌بینی بالایی برخوردارند به احتمال زیاد تمایلی برای راه‌اندازی کسب و کارهای کارآفرینانه ندارند و امید دارند که در شرکت‌ها و سازمان‌های دولتی یا خصوصی استخدام شوند. در کل، این نتیجه غیرقابل پیش‌بینی بود و برای شفاف‌سازی و تأیید استدلال‌های مطرح شده برای توجیه آن بایستی در مطالعات آینده تأثیر خوش‌بینی بر قصد کارآفرینانه دانشجویان رشته‌های دیگر نیز بررسی و تحلیل شود.

سرمایه انسانی در تقویت قصد راه‌اندازی کسب و کار و سازماندهی منابع نقش بسزایی دارد (یوهانیسون^۱، ۲۰۰۷ و **داتا، ۲۰۰۷**) و شواهد قابل توجهی وجود دارد نشان می‌دهد سرمایه انسانی گرایش افراد را به درگیر شدن در فعالیت‌های کارآفرینانه افزایش می‌دهد (**داویدسون، ۲۰۰۶**). در این راستا، نتایج پژوهش حاضر نیز نشان داد مؤلفه‌های سرمایه انسانی، یعنی تجربه کاری و سطح تحصیلات دانشجویان رشته حسابداری بر قصد کارآفرینانه آنان تأثیر مثبت و معناداری در سطح معناداری یک درصد دارد. به بیان دیگر، می‌توان با اطمینان ۹۹ درصد اظهار نمود که با افزایش تجربه کاری و سطح تحصیلات دانشجویان رشته حسابداری ایران، تصمیم آنان به سمت خوداشتغالی و سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های کارآفرینانه هدایت می‌شود. در تأیید این یافته، **سوراتنو و همکاران (۲۰۲۱)** در مطالعه‌ای نشان دادند که تحصیلات مالی و اقتصادی تأثیر مثبت و معناداری بر قصد کارآفرینانه افراد دارد. **مهد یوسف و همکاران (۲۰۱۷)**، **عبدی و همکاران (۱۳۹۷)** و **تندر (۱۳۹۲)** نیز در مطالعاتی نشان دادند که ابعاد سرمایه انسانی، یعنی دانش (تحصیلات) و تجربه افراد از جمله متغیرهای مهم و تأثیرگذار برای تصمیم به راه‌اندازی فعالیت‌های کارآفرینانه به شمار می‌روند. افزون بر این، نتیجه اخیر با یافته‌های مطالعه **وستد و سولسویک (۲۰۱۵)** مبنی بر این که افزایش سطح تحصیلات باعث بهبود قصد کارآفرینانه دانشجویان می‌شود، مطابقت دارد. با توجه به این یافته، برای بهبود قصد کارآفرینانه دانشجویان رشته حسابداری پیشنهاد می‌شود که از طریق راه‌اندازی تعاونی‌های دانشجویی در حوزه کاری حسابداری و حسابرسی و همچنین ارائه دقیق و اصولی دروس عملی نظیر کارروزی و کارآموزی در جهت ارتقای سطح سواد و تجربیات عملی و کاربردی دانشجویان اقدام شود. با این وجود نتایج این پژوهش برخلاف یافته‌های مطالعه **ترومینا (۲۰۱۶)** مبنی بر عدم وجود تفاوت معنادار بین

سواد مالی و حسابداری افراد کارآفرین با افراد غیر کارآفرین است. این اختلاف ممکن است ناشی از ابزارهای اندازه‌گیری و جوامع آماری متفاوت در این پژوهش‌ها باشد.

در کل، نتایج این پژوهش نشان داد که مؤلفه‌های تصمیم‌گیری مالی و سرمایه‌گذاری نظیر هوش مالی، ریسک‌پذیری، تجربه کاری و تحصیلات حسابداری نقش مهمی در توسعه قصد دانشجویان رشته حسابداری برای خوداشتغالی و راه‌اندازی کسب و کارهای کارآفرینانه دارند. بنابراین، این پژوهش دستاوردهای نظری و کاربردی مناسبی در زمینه قصد کارآفرینانه در بین دانشجویان بویژه دانشجویان رشته حسابداری به همراه دارد. در بحث دستاوردهای نظری، نظر به این که تاکنون مطالعه‌ای منسجم در جهت پیش‌بینی قصد کارآفرینانه دانشجویان رشته حسابداری با تأکید بر مؤلفه‌های تصمیم‌گیری مالی و سرمایه‌گذاری انجام نشده است، پژوهش حاضر با بررسی تأثیر متغیرهای هوش مالی، ریسک‌پذیری، خوش‌بینی و سرمایه‌انسانی بر قصد کارآفرینانه دانشجویان رشته حسابداری در ایران در جهت پُر کردن شکاف مطالعاتی موجود تلاش کرد. در زمینه دستاوردهای کاربردی، سیاست‌گذاران، برنامه‌ریزان، مدیران و آموزشگران نظام آموزش عالی می‌توانند از نتایج این پژوهش در جهت ترویج فعالیت‌های کارآفرینانه و خوداشتغالی در بین دانشجویان استفاده کنند. برای مثال، در قالب راه‌اندازی تعاونی‌های کارآفرینانه دانشجویی، ارائه دقیق دروس کارآموزی و کارروزی و همچنین برگزاری رویدادها و کارگاه‌های آموزشی کارآفرینانه می‌توان در جهت بهبود هوش مالی، ریسک‌پذیری و سرمایه‌انسانی دانشجویان و در نتیجه ارتقای قصد کارآفرینانه آنان اقدام نمود.

تقدیر و تشکر

بدینوسیله از معاونت محترم پژوهش و فناوری دانشگاه ایلام به خاطر حمایت مالی در اجرای پژوهش حاضر تقدیر به عمل می‌آید (شناسه گرنت 04-IRILU-Lh-000143-21).

منابع

- اوتادی، محمد و صفری، سعید (۱۳۹۸). بررسی تأثیر ویژگی‌های شخصیتی و رفتاری در تبیین قصد کارآفرینانه دانشجویان (مورد مطالعه: دانشگاه شاهد). توسعه کارآفرینی، ۱۲(۴)، ۵۲۰-۵۰۱.
- بینشیان، زهرا و دهدار، فرهاد (۱۳۹۷). ارائه مدل رابطه هوش مالی با گرایش‌های رفتاری و اثر آنها در تصمیمات سرمایه‌گذاری بر اساس نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده. دانش سرمایه‌گذاری، ۷(۲۵)، ۲۰۳-۲۲۲.
- تندر، یعقوب (۱۳۹۲). بررسی عوامل مؤثر بر قصد کارآفرینانه دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت (مطالعه موردی: دانشجویان کارشناسی ارشد مدیریت بازرگانی). پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت.
- دارابی، رؤیا و مشایخی، غزاله (۱۳۹۵). تأثیر هوش مالی در پیش‌بینی ریسک‌آزمایی با استفاده از مدل ماشین بردار پشتیبان. تحقیقات حسابداری و حسابرسی، ۸(۳۰)، ۱۰۲-۱۲۵.
- رستگار، عباسعلی؛ اکبرزاده صفوئی، مرتضی و حسن‌پور امیری، مظهره (۱۳۹۷). تبیین تأثیر سرمایه‌انسانی و سرمایه اجتماعی بر قصد کارآفرینانه با در نظر گرفتن نقش تعدیل‌گری سبک شناختی (مورد مطالعه: دانشگاه تهران). مطالعات توسعه اجتماعی ایران، ۱۰(۲)، ۵۷-۴۱.
- صادقی، گلبرگ؛ باقری، افسانه و چیت‌سازان، هستی (۱۳۹۸). تأثیر ویژگی‌های فردی در حوزه مالی بر قصد کارآفرینانه دانشجویان دانشکده کارآفرینی دانشگاه تهران. توسعه کارآفرینی، ۱۲(۳)، ۴۸۰-۴۶۱.
- طالبی، کامبیز و زارع‌یکتا، محمدرضا (۱۳۸۷). آموزش کارآفرینی دانشگاهی و نقش آن در ایجاد و توسعه شرکت‌های کوچک و متوسط دانش‌بنیان. توسعه کارآفرینی، ۱(۱)، ۱۱۱-۱۳۱.

- فولادی، مهران و باغبانی، حمزه (۱۳۹۳). بررسی تأثیر خودکارآمدی کارآفرینانه بر تقویت کارآفرینی دانشجویان مطالعه موردی دانشجویان پیام نور شهرستان بیجار. *رشد فناوری*، ۱۰(۳۹)، ۲۹-۳۶.
- عبدی، حسن؛ خسروی، جمال و محمدزاده، پرویز (۱۳۹۷). اثرات سرمایه‌های فیزیکی، انسانی و اجتماعی بر توسعه سطح کارآفرینی فعالان اقتصادی شهرک صنعتی شهید سلیمی تبریز: رویکرد معادلات ساختاری و لاجیت رتبه‌ای. *تحقیقات مدل‌سازی اقتصادی*، ۹(۳۳)، ۲۱۹-۱۸۹.
- عزیزی، فاطمه و حیدری، مرضیه (۱۴۰۰). بررسی تأثیر ویژگی‌های یادگیرنده از طریق میانجی سودمندی ابزار فناوری اطلاعات و ارتباطات (فاوا) بر نگرش‌های ریسک‌پذیر و قصد کارآفرینی دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه دوم شهر آباد. *فصلنامه زن و جامعه*، ۱۲(۱)، ۱۷۸-۱۶۱.
- علوی کیا، سید سیامک؛ نصرالهی وسطی، لیلا و گلابی، فاطمه (۱۳۹۴). تأثیر سرمایه اجتماعی بر ریسک‌پذیری دانشجویان کارآفرینی (مورد مطالعه: دانشجویان دانشکده کارآفرینی دانشگاه تهران). *برنامه‌ریزی رفاه و توسعه اجتماعی*، ۷(۲۵)، ۱۹۲-۱۶۵.
- شیری، نعمت‌اله؛ سواری، مسلم و رستمی، فرحناز (۱۳۹۲). رابطه بین ویژگی‌های روان‌شناختی با نیت کارآفرینانه دانشجویان کشاورزی دانشگاه تهران. *ابتکار و خلاقیت در علوم انسانی*، ۲(۴)، ۱۲۰-۱۰۳.
- مجتهدزاده، ویدا؛ علوی طبری، سیدحسین و مرادی‌پر، فاطمه (۱۳۸۹). دانش و مهارت‌های مورد نیاز برای دانش‌آموختگان مقطع کارشناسی حسابداری دیدگاه استادان دانشگاه، شاغلان در حرفه و دانشجویان حسابداری (بررسی موردی: استان آذربایجان غربی). *مجله دانش حسابداری*، ۱(۱)، ۸۷-۷۳.
- میرزاصفی، اعظم؛ رجایی‌پور، سعید و جمشیدیان، عبدالرسول (۱۳۹۰). رابطه بین سواد اطلاعاتی و قابلیت‌های کارآفرینی دانشجویان دوره‌های تحصیلات تکمیلی دانشگاه اصفهان. *کتابداری و اطلاع‌رسانی*، ۱۴(۱)، ۲۶۸-۲۴۱.
- نائیچی، محمدجواد و اسفندیاری، زینب (۱۳۹۴). تأثیر اعتماد به نفس بیش از حد و خوش‌بینی بر تصمیم به شروع فعالیت‌های نوآورانه؛ نقش میانجی ادراک از خطر. *توسعه کارآفرینی*، ۸(۳)، ۵۵۰-۵۳۱.
- یارانی، علی (۱۳۸۳). بررسی برخی روحیات کارآفرینی در بین دانشجویان دانشگاه شیراز. *پایان‌نامه کارشناسی ارشد، مدیریت صنعتی*، دانشگاه شیراز.

References

- Abdi, H., Khosravi, J., & Mohammadzadeh, P. (2018). The effects of physical, human and social capitals on the entrepreneurship level of economic actors in shahid salimi industrial town of Tabriz. *Structural Equations and Order Logit Models*, 9(33), 189-219 [In Persian].
- Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational behavior and human decision processes*, 50(2), 179-211.
- Alavikeai, S., Nasrollahivsta, L., & Golabi, F. (2016). The effect of social capital on risk-taking of entrepreneurship students (Case study: faculty of entrepreneurship in university of Tehran). *Social Development & Welfare Planning*, 7(25), 165-192 [In Persian].
- Awais, M., Laber, M.F., Rasheed, N., & Khursheed, A. (2016). Impact of financial literacy and investment experience on risk tolerance and investment decisions: empirical evidence from Pakistan. *International Journal of Economics and Financial Issues*, 6(1), 73-79.
- Azizi, F., & Heydari, M. (2021). The impact of learner characteristics through the mediator of the information and communication technology tools and risky attitudes on entrepreneurial intention in Abadeh high school girl students. *Quarterly Journal of Women and Society*, 12(45), 161-178 [In Persian].
- Barbosa, S.D., Gerhardt, M.W., & Kickul, J.R. (2007). The role of cognitive style and risk preference on entrepreneurial self-efficacy and entrepreneurial intentions. *Journal of Leadership and Organizational Studies*, 134, 86-104.
- Bartlett, J., Kotrlik, J., & Higgins, C. (2001). Organizational research: Determining appropriation sample size in survey research. *Information Technology, Learning, and Performance Journal*, 1(19), 43-50.
- Becker, G.S. (1964). *Human Capital*. New York: Columbia University Press.
- Berman, K., Knight, J., & Case, J. (2008). *Financial intelligence for entrepreneurs: what you really need to know about the numbers*. Cambridge, MA: Harvard: Business school Press.
- Bineshian, Z., & Dehdar, F. (2018). Present the model of the relationship between financial intelligence behavioral trends and their impact on investors decisions based on the theory of planned behavior. *Journal of Investment Knowledge*, 7(25), 203-222 [In Persian].

- Brandstätter, H. (2011). Personality aspects of entrepreneurship: A look at five meta-analyses. *Personality and Individual Differences*, 51(3), 222–230.
- Brockhaus, R.H. (1980). Risk taking propensity of entrepreneurs. *Academy of Management Journal*, 23(3), 509–520.
- Chen, F., Hope, O.K., Li, Q., & Wang, X. (2011). Financial Reporting Quality and Investment Efficiency of Private Firms in Emerging Markets. *The Accounting Review*, 86(4), 1255-1288.
- Coleman, J.S. (1988). Social capital in creation of human capital. *American Journal of Sociology*, 94, 95-120.
- Chin, W.W. (1998). *The partial least squares approach for structural equation modeling*. In G. A. Marcoulides(Ed.). *Methodology for business and management, Modern methods for business research (295-336)*. Mahwah, NJ, US: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Cui, J., Sun, J., & Bell, R. (2021). The impact of entrepreneurship education on the entrepreneurial mindset of college students in China: The mediating role of inspiration and the role of educational attributes. *The International Journal of Management Education*, 19(1), 100278-100296.
- Daher, I., Sugito, S., & Tohani, E. (2019). Experiential learning model for accounting literacy development of micro, small, and medium enterprises. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, 401. Doi:10.2991/assehr.k.200204.033.
- Darabi, R., & Mashayekhi, G. (2016). Financial intelligence in prediction of firm's creditworthiness risk, evidence from support vector machine approach. *Accounting and Auditing Research*, 8(30), 102-125 [In Persian].
- Das, T.K., & Teng, B. (1997). Time and entrepreneurial risk behavior. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 22(2), 69-88.
- Davidson, P., & Honing, B. (2003). The role of social and human capital among nascent entrepreneurs. *Journal of Business Venturing*, 20, 121-130.
- Davidsson, P. (2006). Nascent entrepreneurship: Empirical studies and developments. *Foundations and trends in entrepreneurship*, 2(1), 1-76.
- Dutta, M.J. (2007). Health information processing from television: the role of health orientation. *Health communication*, 21(1), 1-9.
- Firkin, P. (2001). Entrepreneurial capital: a resource-based conceptualization of the entrepreneurial process. *Labor market dynamics research programme*. Massey University, Auckland.
- Forbes, D.P. (2005). Are some entrepreneurs more overconfident than others?. *Journal of business venturing*, 20(5), 623-640.
- Fouladi, M., & Baghbani, H. (2014). The investigation of effect of entrepreneurial self-efficacy on strengthening entrepreneurial intention of students (Case study: students of payam-e noor university, Bijar city). *Journal of Science & Technology Parks and Incubators: Roshd-e-Fanavari*, 10(39), 29- 36 [In Persian].
- Galasso, A., & Simcoe, T.S. (2011). CEO overconfidence and innovation. *Management Science*, 57(8), 1469-1484.
- Gerardi, K., Goette, L., & Meier, S. (2010). Financial literacy and subprime mortgage delinquency: evidence from a survey matched to administrative data. Federal Reserve Bank of Atlanta, *Working Paper*, 2010-10.
- Green, C.P., & Heywood, J.S. (2011). Flexible contracts and subjective well-being. *Economic Inquiry*, 49(3), 716-729.
- Hair, J.F., Hult, G.T.M., Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (2017). *A primer on partial least squares structural equation modeling (PLS-SEM)*. 2nd Ed., Sage: Thousand Oaks.
- Hamilton, R.T., & Harper, D.A. (1994). The entrepreneur in theory and practice. *Journal of Economic Studies*, 21(6), 3-18.
- Henseler, J., Ringle, C.M., & Sinkovics, R.R. (2009). The use of partial least squares path modeling in international marketing, *Advances in International Marketing*. *Emerald: Bingley*, 277-320.
- Henseler, J., Dijkstra, T.K., Sarstedt, M., Ringle, C.M., Diamantopoulos, A., Straub, D.W., Ketchen, D.J., Hair, J.F., Hult, G.T.M., & Calantone, R.J. (2014). Common beliefs and reality about partial least squares: comments on Rönkkö & Evermann (2013). *Organizational research methods*, 17(2), 182-209.

- Hisrich, R., & Peters, M.P. (2002). *Entrepreneurship: starting, and managing a new enterprise*. New York: The Mc Graw Hill.
- Honig, B. (2001). Human capital and structural upheaval: a study of manufacturing firms in the west bank. *Journal of business venturing*, 16, 575-594.
- Igbokwe, D., Gesinde, A., & Adeoye, T.A. (2014). Development and validation of indices of financial intelligence among a cross-section of a Nigerian private university students. *International Journal of Business and Management Study*, 1(3), 76-80.
- Iversen, J., Jorgensen, R., & Malchow-Moller, N. (2008). Foundations and trends in entrepreneurship. *ISSN paper version 1551-3114. ISSN online version, 1551-3122*, 4(1), 1-63.
- Kahneman, D., & Tversky, A. (1979). Intuition prediction: biases and corrective procedures. *Management Science*, 12, 313-27.
- Johannisson, B. (2007). Enacting local economic development: Theoretical and methodological challenges. *Journal of Enterprising Communities*, 1(1), 7-26.
- Kamil, N.S.S.N., Musa, R., & Sahak, S.Z. (2014). Examining the role of financial intelligence quotient (FiQ) in explaining credit card usage behavior: A conceptual framework. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 130, 568-576.
- Karimi, S., Biemans, H. J., Lans, T., Chizari, M., & Mulder, M. (2016). The impact of entrepreneurship education: A study of Iranian students' entrepreneurial intentions and opportunity identification. *Journal of Small Business Management*, 54(1), 187-209.
- Kock, N., & Lynn, G.S. (2012). Lateral collinearity and misleading results in variance-based SEM: An illustration and recommendations. *Journal of the Association for Information Systems*, 13(7), 546-580.
- Kock, N. (2015). Common method bias in PLS-SEM: A full collinearity assessment approach. *International Journal of e-Collaboration*, 11(4), 1-10.
- Koe, W.L., Sa'arib, J.R., Majidc, I.A., & Ismail, K. (2012). Determinants of entrepreneurial intention among millennial generation. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 40, 197-208.
- Kruse, P., Wach, D., Costa, S., & Moriano, J.A. (2019). Values matter, don't they? combining theory of planned behavior and personal values as predictors of social entrepreneurial intention. *Journal of Social Entrepreneurship*, 10(1), 55-83.
- Liñán, F., & Chen, Y.W. (2009). Development and cross-cultural application of a specific instrument to measure entrepreneurial intentions. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 33(3), 593-617.
- McClelland, D.C. (1961). *The achieving society*. Princeton, NJ: Van Nostrand.
- Mirzasafi, A., Rajaeepour, S., & Jamshidian, A.R. (2011). The Relationship between information literacy and entrepreneurial capabilities of graduate students of Isfahan university. *Library and Information Sciences*, 14(1), 241-268 [In Persian].
- Mitchell, R.K., Busenitz, L., Lant, T., McDougall, P.P., Morse, E.A., & Smith, J.B. (2002). Toward a theory of entrepreneurial cognition: rethinking the people side of entrepreneurship research. *Entrepreneurial Theory and Practice*, 4, 93-104.
- Mohd-Yusof, S.W., Jabar, J., Ahmad Murad, M., & Ortega, R.T. (2017). Exploring the cultural determinants of entrepreneurial success: the case of Malaysia. *International journal of advanced and applied sciences*, 12(4), 287-297.
- Mojtahedzadeh, V., Alavi-Tabari, S., & Moradi-Par, F. (2012). Required Knowledge and Skills for Accounting Graduates (Case Study: West Azerbaijan). *Journal of Accounting Knowledge*, 1(1), 73-87 [In Persian].
- Munir, H., Jianfeng, C., & Ramzan, S. (2019). Personality traits and theory of planned behavior comparison of entrepreneurial intentions between an emerging economy and a developing country. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 25(3), 554-580.
- Naeiji, M., & Esfandiari, Z. (2015). The effect of overconfidence and optimism on decision to start innovative activities: the mediating role of risk perception (Case study: the companies of university incubators). *Journal of Entrepreneurship Development*, 8(3), 531-550 [In Persian].

- Otadi, M., & Safari, S. (2020). Investigating the role of personality and behavioral characteristics in explaining students' entrepreneurial intention (Case study: Shahed university). *Journal of Entrepreneurship Development*, 12(4), 501- 520 [In Persian].
- Puri, M., & Robinson, D.T. (2007). Optimism and economic choice. *Journal of Financial Economics*, 86(1), 71-99.
- Rastegar, A., Hassanpour-Amiri, M., & Akbarzadeh-Safouie, M. (2018). The impact of human capital and social capital on entrepreneurial intention with moderator variable of cognitive style (Case of study: university of Tehran). *Journal of Iranian Social Development Studies*, 10(2), 41-57 [In Persian].
- Sadeghi, G., Bagheri, A., & Chitsazan, H. (2019). The effect of personal financial characteristics on entrepreneurial intentions of students from the faculty of entrepreneurship, University of Tehran. *Journal of Entrepreneurship Development*, 12(3), 461-480 [In Persian].
- Simon, M., & Houghton, S.M. (2003). The relationship between overconfidence and the introduction of risky products: Evidence from a field study. *Academy of Management Journal*, 46(2), 139-149.
- Shi, Q. (2012). China women entrepreneurship: a survey. Presentation at the ADB-OECD joint workshop on gender differences in education, employment, and entrepreneurship in India, Indonesia, and PRC, Manila. February (<http://beta.adb.org/news/events/adb-oecd-jointworkshop-gender-and-3es>).
- Shiri, N., Mehdizadeh, H., Khoshmaram, M., & Azadi, H. (2022). Determinants of entrepreneurial alertness: towards sustainable agribusiness development. *British Food Journal*, 124(7), 2279-2298.
- Shiri, N., Savari, M., & Rostami, F. (2013). The relationship between psychological characteristics with entrepreneurial intention of agricultural student in the University of Tehran. *Journal of Innovation and Creativity in Human Science*, 2(4), 103-120 [In Persian].
- Stone, M. (1974). Cross-validators choice and assessment of statistical predictions. *Journal of the Royal Statistical Society*, 36(2), 111-147.
- Suratno, S., Narmaditya, B., & Wibowo, A. (2021). Family economic education, peer groups and students' entrepreneurial intention: the mediating role of economic literacy. *Heliyon*, 7(4). <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2021.e06692>.
- Talebi, K., & Yekta, M. (2008). University entrepreneurship education and its role in creating and developing knowledge-based small and medium enterprises (SMEs). *Journal of Entrepreneurship Development*, 1(1), 111-131 [In Persian].
- Tondar, Y. (2014). Factors influencing entrepreneurial intentions among university students in Islamic Azad University, Rasht branch (Case study: M.Sc students in business administration). *Master Thesis in Management*, Islamic Azad University [In Persian].
- Toricelli, M., Pereira, A.A.R., Souza, Abrao. G., Malerba, H.N., Maia, J., Buck, H.S., & Viel, T.A. (2021). Mechanisms of neuroplasticity and brain degeneration: strategies for protection during the aging process. *Neural Regen Res*, 16(1), 58-67.
- Trevelyan, R. (2008). Optimism, overconfidence and entrepreneurial activity. *Management Decision*, 46(7), 986-1001.
- Trombetta, M. (2016). *Accounting and finance literacy and self – Employment: An exploratory study*. IE Business School, IE University.
- Vodă, A.I., & Florea, N. (2019). Impact of Personality Traits and Entrepreneurship Education on Entrepreneurial Intentions of Business and Engineering Students. *Sustainability*, 11(4), 1192.
- Westhead, P., & Solesvik, M.Z. (2015). Entrepreneurship education and entrepreneurial intention: Do female students benefit?. *International Small Business Journal*, 34(8), 979-1003.
- Yarai, A. (2004). Study of some entrepreneurial spirits among students of Shiraz University. *Master Thesis in Industrial Management*, Shiraz University [In Persian].
- Zhao, H., & Seibert, S. (2006). The big five personality dimensions and entrepreneurial status: A meta-analytical review. *Journal of Applied Psychology*, 91, 259-271.
- Zhao, H., Seibert, S.E., & Lumpkin, G.T. (2010). The relationship of personality to entrepreneurial intentions and performance: a meta-analytic review. *Journal of Management*, 36(2), 381-404.
- Fornell, C., & Larcker, D.F. (1981). Evaluating structural equation models with unobservables variables and measurement error. *Journal of High Technology Management Research*, 11(1), 137-153.